

NYT FRA BIBLIOTEKSSTYRELSEN

N U M M E R 4 | D E C . 2 0 0 7 | 1 7 . Å R G A N G

| Biblioteksledermødet 2007 | Flot afslutning på Læselyst | Brugerinddragelse og sociale teknologier |

Bliv abonnent på
Nyt fra Biblioteksstyrelsen:
www.bs.dk/nytfrabs
Bladet er gratis og
udkommer hvert kvartal

NYT FRA BIBLIOTEKSSTYRELSEN
Nr. 4, 2007 • 17. årgang

Biblioteksstyrelsen
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon
33 73 33 73
33 73 33 22 (Biblioteksafgiften)

Telefax
33 73 33 72

Internet
E-post: bs@bs.dk
Hjemmeside: www.bs.dk

Redaktion
Jens Thorhauge (ansv.)
Anna Christine Rasch (red.)
Gitte Krejbich (red. sekr.)

Lone Hansen
Tove Marie Rosendal

Grafisk tilrettelæggelse
Stæhr Reklame & Marketing

Tryk: C.S.Grafisk A/S
Oplag 3.000

ISSN 1604-6048
Elektronisk ISSN 1604-6056

Foto: Nils Lund Pedersen
og Biblioteksstyrelsen

Redaktionen er afsluttet 3.12.2007

Publikationen kan også hentes på
Biblioteksstyrelsens hjemmeside.

Indhold

Bibliotek og arbejdsglæde	3
Noget for noget	4
De 10 bud om børn og biblioteker	8
Gode resultater med Læselyst	10
Børnekulturens Netværks modelforsøg skudt i gang	12
BIBLIOTEKSLEDERMØDE 2007	13
Bibliotekerne i stadig udvikling	14
Lederen skal lære at spille klarinet	16
Temamøder	19
Bibliotekarernes eller brugernes bibliotek?	19
Bibliotekarens kompetencer i et felt af viden, kommunikation og teknologi	20
Borgerservice og biblioteker – den politiske strategi	21
Markedsføring og public service: Hvordan DR arbejder med branding og PR	22
Ebog.dk, Ebib.dk & ScanningsDepotet: Salg, udlån og lagring af digitale bøger	24
Være, lære, gøre, mødes: Paradigmeskiftet i børnebiblioteket	25
BIBSTREAM. Se, vis og del film via biblioteket	26
23 ting: Kompetenceudvikling i det nye internet	28
Ind i kampen	30
Bibliotek.dk: Brugerundersøgelsen september 2007	31
Videnskab.dk. Danmarks nye forskningsportal	32
Rapporter	34
Info	35
Internationalt	36
Publikationer	38
Personnyt	39

Fototema

Biblioteksledermødet 2007

Ledelse var det overordnede tema på årets biblioteksledermøde i Nyborg. Der var oplæg i plenum fra fire eksperter: *Michael Christiansen*, direktør for Det Kongelige Teater, holdt oplæg om ledelsesudfordringer i kreative miljøer, *Stine Lolk*, nytiltrådt vicedirektør i Tivoli, fremlagde hovedtankerne i Tivolis (forretnings-)strategi om at begejstre havens gæster, *Gitte Mandrup*, inspirator i udviklingsprocesser og partner i gittermandrup, gav levende input til innovation og ledelsesprocesser og *Jørgen Lægaard*, lektor ved Århus Business School, gjorde rede for fusionsledelse i vindervirksomheder.

Biblioteksledermødet i år faldt i øvrigt sammen med folketingsvalget den 13. november, og aftenen igennem kunne de omkring 200 deltagere følge valgfesten på storskærme opstillet til lejligheden.

Bibliotek og arbejdsglæde

Historier om manglen på arbejdskraft og de negative konsekvenser, den har, er dagligt inventar i pressens nyhedsformidling. Kombinationen af højkonjunktur og små årgange i den yngre generation – sammenlignet med de svulmende efterkrigsårgange, der er begyndt at trække sig ud af arbejdsmarkedet – skaber et problem, som længe har været forudset og diskuteret, men som der ikke er gjort noget radikalt ved.

Konsekvensen lades den sagesløse avislæser ikke i tvivl om: Det kan vise sig umuligt at opretholde produktionen på det nuværende niveau, der er en forudsætning for vores velfærdssamfund.

Ud over at importere arbejdskraft er der især to andre måder at bekæmpe problemet på: Den ene er at få de – trods alt talrige – arbejdsløse i sving, den anden er, at fastholde den ældre arbejdskraft længere end den selv og dens omverden egentlig havde tænkt sig. I bestræbelserne på at realisere begge dele anvendes både pisk og gulerod. Pisken består især i sanktioner mod de uvillige og i forhøjelse af pensionsalderen til folkepension. Guleroden er der hidtil mest blevet talt om, den er primært af økonomisk art: 100.000 kr. skattefrit, hvis man forbliver i arbejde i sit 64. år, og generelt lavere skat på arbejde er nogle af midlerne. De må tænkes behandlet i den skattekommission, der er et centralt punkt i regeringens nye regeringsgrundlag. Der arbejdes også allerede med andre redskaber, f.eks. delepension. Etablering af et fleksibelt arbejdsmarked, der tiltrækker flere, er et andet centralt mål i regeringsgrundlaget.

Man må spørge, hvorfor det er så svært at motivere de uvillige og fastholde de i hvert fald engang villige. De økonomiske faktorer spiller helt sikkert en rolle, men al erfaring fra det mangfoldige arbejdsliv siger, at det i høj grad også er den u håndgribelige, men alligevel ret kontante størrelse 'arbejdsglæde', vi skal have fat i. Den ultimative test på arbejdslyst er naturligvis, at man kan svare ja til spørgsmålet: Ville du også gøre det, selvom du ikke fik løn for det? Det er kun de mest privilegerede, der kan svare bekræftende på det spørgsmål. Men mindre kan vel også gøre det – f.eks. at man oplever tilfredsstillelse ved at levere et brugbart og meningsfuldt stykke arbejde og blive honoreret for det.

I en årrække har vi haft en diskussion om, hvor meget hold, der er i påstanden om, at den ældre arbejdskraft er det grå guld. Der er en klar modsætning mellem det officielle Danmarks fremhævelse af det grå gulds betydning og så realiteterne, hvor den ældre arbejdskraft både har problemer med mobilitet og ofte med at fastholde jobbet, hvis arbejdspladsen kommer under pres. Det lader til, at der er mere nationaløkonomisk ønskedrøm i snakken om det grå guld, end der er daglig realitet.

Det kræver imidlertid ikke økonomisk embedseksamen at forstå det samfundsmæssigt ønskværdige i at styrke den arbejdsglæde, der er en vigtig del af drivkraften.

Arbejdsglæde kan man føle, når man kan løse sine opgaver, oplever, at de er meningsfulde, og at man i øvrigt indgår i et konstruktivt samspil med kolleger og

samarbejdspartnere – herunder naturligvis især kunder og andre aftagere af ens ydelser.

Det er en kendsgerning, at flertallet af ældre, der trækker sig tidligere tilbage end beregnet, ikke gør det på grund af fysisk nedslidning. En hyppig begrundelse er derimod, at det kan knibe med at følge med i en udvikling, hvor stadig innovation er en af de drivende kræfter. Da det er en del af hele den biblioteksstrategiske tænkning, at bibliotekerne skal understøtte videns- og globaliseringsstrategien – bl.a. med støtte til livslang læring, forekommer det også lige for at tænke 'bidrag til fremme af arbejdsglæden' ind i biblioteksopgaverne. Kompetencegivende og løbende faglig efteruddannelse ligger naturligvis i et andet regi end biblioteket, men hjælp til selvhjælp og inspiration – også i arbejds-mæssig sammenhæng – er en biblioteksopgave. Rigtigt grebet an, kan det være en spændende formidlingsopgave. Lad os se nogle bud!

Og så kan vi jo passende vende blikket indad med hensyn til denne problematik. Som det blev påpeget på det seneste biblioteksledermøde, har vi både en rekrutterings- og en kompetenceudviklingsopgave i bibliotekerne. Vi skal etablere og markedsføre et nyt biblioteks-koncept, der kræver mere kommunikation og mere direkte samspil med brugere, og vi skal motivere medarbejdere med høj anciennitet til at gå nye veje. Det kræver, at vi kan gøre opgaven spændende og organisere den, så den kan lykkes i et godt samspil mellem ledere, medarbejdere og brugere. Det sker kun, hvis vi kan mobilisere arbejdsglæden.

Noget for noget

Portræt: Jørgen Bartholdy, formand for Bibliotekslederforeningen

Bibliotekerne skal skaffe de rigtige medarbejdere til fremtidens bibliotek – og det haster. Det mener formanden for Bibliotekslederforeningen, Jørgen Bartholdy. Læs her, hvorfor han vil have socialrådgiveren til at reklamere for biblioteket, hvordan han vil have ændret Biblioteksskolen og om, hvad cykelfarver og biblioteksbudgetter har til fælles.

Hvad er den største udfordring for bibliotekslederne lige nu?

I de sidste par år har vi fokuseret meget på fusionsprocesser, og vi har følt, at det måske fyldte hele horisonten. Det skal vi passe på med, for i virkeligheden er der en meget større forandring på vej: det generationsskifte, vi ved, kommer. Her på Skanderborg Kommunes biblioteker er 25 % af de ansatte født i 1948, så vi kan se hvor tæt, det er på. Generationsskifte bliver en stor opgave og en stor ledelsesudfordring, fordi jobbet ikke bare er at få ansat nogle nye i de samme stillinger. Vi skal også finde ud af, hvad det er for nogle mennesker, vi skal bruge til at drive et biblioteksvæsen, der kommer til at se helt anderledes ud end det, vi har i dag.

Hvilke kompetencer vil I gerne have ind på bibliotekerne?

Jeg vil ikke pege på én eller to kompetencer, men der bliver brug for færre medarbejdere med klassiske bibliotekar-kompetencer, og der bliver brug for færre til at udføre den type opgaver alene.

Kan det klares gennem efteruddannelse, eller skal I ud at rekruttere en ny slags medarbejdere?

Vi har en historisk mulighed for at gennemføre et skifte, hvis vi ser i øjnene, at vi snart skal skifte 25 % af vores medarbejdere ud. Vi skal bare forstå at ansætte de rigtige. Vi skal sørge for, at de unge mennesker bliver uddannet på en anden måde end hidtil. De må ikke være så ensartede som dem, der går ud af Biblioteksskolen nu.

Men hvad er det for nogle nyuddannede folk, du gerne vil have?

Den ideelle medarbejder er én, der har en relevant faglig baggrund. Det kan være kommunikation, det kan være IT. Der er også for lidt organisations- og forvaltningsviden i bibliotekerne i dag, når man tænker på, at vi er en integreret del af det offentlige system. Men jeg ser det meget gerne kombineret med, at man også har en biblioteksfaglig baggrund.

Vi har behov for mange forskellige kompetencer på bibliotekerne, men det må ikke ende med, at vi bliver en slags uddannelsesinstitution, som bare ansætter løs til højre og venstre, og bagefter selv har ansvaret for at få uddannet vores personale til det, der er specifikt for vores område.

Så jeg synes, en nyuddannet bibliotekar skal have en bacheloruddannelse inden for et relevant fag kombineret med en biblioteks- og informationsoverbygning, som gør, at vedkommende kan håndtere de ting, der sker på et bibliotek. Men jeg synes til gengæld, at den relevante faglige baggrund kan være mange forskellige.

Sådan så man ikke kommer ud og er bibliotekar-bibliotekar? Man kommer ud og er specialist i et eller andet område og har så lært det biblioteksfaglige oveni?

Nemlig. Fordi vi har brug for medarbejdere, der kan tage hen på kommunens bygningsafdeling og få fortalt de ingeniører, der sidder dernede, hvor vigtigt det er, at de bruger bibliotekets ressourcer. Vi har også brug for medarbejdere, der kan tage ned til socialrådgiverne, som kan tale deres sprog, og som forstår, hvad deres fag indeholder.

Den type bibliotekar, vi har brug for i fremtiden, er anderledes end den, der bliver støbt på Biblioteksskolen i dag. En-

ten kan man ændre på skolen, eller også kan man ændre på uddannelsen, og jeg tror, det bliver svært at ændre på uddannelsen, medmindre man flytter den ind i en anden kontekst.

Hvad vil Bibliotekslederforeningen gøre ved det?

Det er noget, vi vil arbejde videre med fremover, for det er uomtvisteligt, at Biblioteksskolen er i krise. Det er der også andre uddannelsesinstitutioner, der er, fordi der er så få unge. Men uanset hvad forklaringen er, så er det en krisesituation, at skolen skal spare syv millioner, og det er en krise, når en dygtig og visionær rektor finder det mere interessant at arbejde som leder af Danmarks Pædagogiske Universitetskole på Århus Universitet end som rektor på den selvstændige Danmarks Biblioteksskole. Det skal få os til at stille spørgsmålet, om det er rigtigt set, at Biblioteksskolen skal være en af de få institutioner på universitetsplan, der ikke indgår i en større sammenhæng.

Men Biblioteksskolen brander sig jo også som et universitet, der uddanner folk med en akademisk tilgang?

Ja, de efteruddanner dem, men lykkes det for dem? Hvis man er færdiguddannet og leder efter en relevant efteruddannelse, så betragter man ikke Biblioteksskolen som noget, der er i spil. Jeg tror, vi skal fange de unges interesse, mens de stadig er i gang med at læse, så de vælger at tage en informationsoverbygning på deres bacheloruddannelse.

Det bliver så en anden type bibliotekar end dem, der sidder i skranken og finder bøger frem?

Ja, det tror jeg også, der er behov for. Og jeg tror, det vil være en stor nytte for bibliotekerne, hvis de også i et vist omfang begynder at se sig selv som en ansvarlig del af en større kommunal sammenhæng. Når vi skal sørge for, at medarbejderne rundt omkring i kommunerne har kendskab til bibliotekernes tilbud, så skal vi ikke kun gøre det, fordi vi gerne vil have, at de forsyner os med nye lånere. Vi skal også gøre det, fordi det er vores ansvar overfor den kommune, der betaler. Vi har et ansvar for, at de materialer, borgerne har brug for, er til rådighed. Vi har ansvaret for at have købt de rigtige bøger, – at få købt licenser til de rigtige netkilder. Men vi har også et ansvar for, at nøglepersoner er klar over, at vi har det til rådighed. Og den del synes jeg, man underspiller for tiden. Eller man er ikke opmærksom nok på det.

Er det ikke biblioteksledernes ansvar at gøre noget ved det?

Selvfølger er det biblioteksledernes ansvar i første omgang. Og nu har bibliotekslederen en historisk god mulighed for at løse det ved at ansætte nogle mennesker, der har nogle kompetencer, som er anderledes end de kompetencer, der findes i biblioteksuddannelserne i dag.

Hvad er det så for et bibliotek, I rekrutterer til?

Jeg synes, man har været meget dygtig til at tegne konturerne af det nye bibliotek, der balancerer mellem det virtuelle bibliotek og det fysiske bibliotek, og jeg tror også, der er brug for begge dele. Men jeg tror samtidig, der bliver brug for en række mellemformer, hvor det virtuelle bibliotek støtter nogle fysiske funktioner.

Kommunalreformens hovedord om én indgang til det offentlige må jo f.eks. betyde, at adgangen til det offentlige biblioteksvæsen skal kunne nås derfra, hvor man nu møder det offentlige. Hvis det sker på socialkontoret, så skal socialrådgiveren være opmærksom på, om der er en biblioteksvinkel på sagen. Og er der det, skal socialrådgiveren kunne oprette borgeren som låner, gå med ind på biblioteket og dirigere de rigtige materialer hen til vedkommende. Vi får et stort ansvar for, at 'bibliotek' er noget, der bliver præsenteret, hvor man end møder det offentlige. Jeg tror, at det på langt sigt vil være langt bedre for bibliotekerne, at de mennesker, som ikke kommer på bibliotekerne, møder begrebet bibliotek et andet sted og ser, hvad begrebet bibliotek kan give, end at vi går rundt med røde papnæser op og ned af hovedgaden og siger, at de skal besøge biblioteket.

Vi skal have fat i folk, når de er i et eller andet skift i deres livssituation, når de bliver gift, når de får børn, når deres ægtefælle dør, fordi så er de meget åbne. Så har de et behov. Vi ved jo også, at de der skift i livssituationer, det er der, hvor vi møder det offentlige.

Så biblioteket skal til at have nogle ambassadører ude i det offentlige i stedet for selv at være ambassadør for andre?

Vi skal sørge for, at alle offentligt ansatte er klar over, at det, de sidder og laver, også kan gå hen og få en biblioteksvinkel. Og at de, når de møder en borger, som har behov for biblioteket, ikke bare henviser borgeren, men hjælper borgeren helt ind. Ligesom jeg synes, det er oplagt, at vi gør noget tilsvarende, hvis der kom-

mer en borger på biblioteket og spørger om noget, og vi opdager, at borgeren har behov for en sagsbehandler. Det ideelle er her, at vi ikke bare sender vedkommende hen på socialkontoret, men at vi derimod siger: "Jeg laver lige en aftale for dig med en socialrådgiver, og du kan gå derned, du skal bede om den og den, og du skal komme på det og det klokkeslæt". Det synes jeg er meget bedre. Og det omvendte burde også være tilfældet. Nu snakker vi om sociale forhold, men det er jo lige så oplagt at samarbejde i forhold til en byggesag. Vi kender alle sammen typen, som aldrig ville gå på biblioteket – men derfor kunne han jo godt have brug for at få adgang til nogle byggetekniske, internetbårne ressourcer. Det vil være oplagt, at sagsmedarbejderen i Teknisk Forvaltning siger:

"Se her, hvis du går ind og bliver oprettet som låner på biblioteket, så kan du altså læse om, hvordan du laver badeværelse".

Når der snakkes fremtidens bibliotek er der også nogen, der lægger vægt på, at biblioteket skal give oplevelser?

Jeg er fuldstændig enig. Her på Skanderborg Bibliotek sker der noget hele tiden, og det er ikke nødvendigvis bibliotekets arrangementer alle sammen. Det kan lige så godt være korsang eller møde i en lokalkomite. Jeg er ikke kommet så meget ind på det her, fordi jeg synes, det husker vi altid at få med. Det andet er noget, vi har glemt – at mantraet 'én indgang til det offentlige', det gælder altså begge veje.

Det lyder som om, at du tænker på borgerne som nogle kunder, I skal prøve at få fat på? Jamen det synes jeg da også, de er. Vi

bruger deres penge på at købe noget ind, så er det mindste, man kan gøre, da at gøre dem opmærksomme på, at vi har tingene. Men jeg ser det faktisk meget i forlængelse af de tanker, der er ved at danne sig omkring samarbejdet skole- og børnebiblioteker, hvor det hidtil har været noget med, at man lavede et fællesbibliotek som tilbud til hele befolkningen i lokalområdet. Der tror jeg, man skal være meget mere målrettet. Når man skal arbejde sammen med skolebiblioteker, så skal det være omkring børn. Og det skal være et gensidigt samarbejde. Vi giver skolebiblioteket noget, men skolebiblioteket skal også give noget tilbage. Det øjeblik vi samarbejder med et skolebibliotek, så forventer jeg, at de til gengæld sørger for, at eleverne er gode og vante folkebiblioteksbrugere, når de forlader folkeskolen. Det skal ligge i elevernes rygrad, at biblioteket findes, så de søger derhen, når de har behov for det.

Så på den ene side vil vi gerne yde en god, generel borgerservice på bibliotekerne. På den anden side forventer jeg, at andre, der får fat i potentielle biblioteksbrugere, hjælper til.

Du taler om generationsskifte og om uddannelse, men når offentligheden interesserer sig for biblioteker, så handler det bl.a. om fusioner og besparelser. Det hører vel stadig til biblioteksledernes udfordringer?

Hvis vi fokuserer på, at vores biblioteksprojekt ledelsesmæssigt er et fusionsprojekt, så tror jeg hurtigt, vi kommer i tidsnød i forhold til generationsskiftet. Hvis vi skal kigge fremad, så bliver generationsskiftet den næste store klump, men sideløbende med den, der ligger der hele arbejdet med at implementere en web

2.0-verden i bibliotekerne og forankre den der. Der er biblioteker, som er voldsomt pressede. Det er ikke fordi, jeg vil slå det hen. Jeg synes bare, det kan blive lidt deprimerende hele tiden at se på, hvad er det for nogen muligheder, vi ikke har.

Jeg synes faktisk, at generationsskiftet er en stor mulighed. Jeg mener også, kommunesammenlægningen var en stor mulighed. Vi skal gribe de chancer, og jeg synes, bibliotekerne har været fantastisk dygtige til at få noget ud af kommunesammenlægningerne. Sammenlægningerne har jo betydet, at der er færre bibliotekschefer i Danmark, men bibliotekscheferne har til gengæld fået – eller også har de mulighed for at få – en mere central placering i kommunen, fordi de i dag er leder af en institution, der er større end de institutioner, der var tidligere. Skolerne er lige så store som før kommunalreformen, en skoleinspektør har det samme budgetmæssige og personalemæssige ansvar, men visse steder er der kommet en bibliotekschef, som faktisk kan matche skolecheferne bevillingsmæssigt og personalemæssigt, og uanset hvordan du vender og drejer det, så er det sådan noget, der tæller. Når du er dreng, så bliver du målt på, hvilken farve din cykel har, og hvor ny den er. Når du kommer op og bliver leder i det kommunale, så handler det om, hvor stor bevilningen er, og hvor mange ansatte der er – og hvor meget man maser på.

Så det er en fordel for jer, hvis I gerne vil ind og have den gensidighed, du talte om før? Helt sikkert. Vi har et bedre udgangspunkt i dag.

De 10 bud om børn og biblioteker

Udvalget vedrørende fremtidens biblioteksbetjening af børn er nu klar med rapportudkast, der indeholder baggrundsanalyse, anbefalinger og inspiration til bibliotekernes betjening af børn. Børns legekultur og digitale dannelse er blandt de emner, som udvalget har sat på dagsordenen i fremtidens bibliotekstilbud til børn.

Konturerne af rapportens konklusion er ved at tegne sig: Biblioteket er fortsat en af de vigtigste kulturressourcer for børn i lokalsamfundene. Biblioteket må derfor skabe, fastholde og formidle en tidssvarende profil som en relevant kulturarena – ikke kun hos forældre og institutioner, men også hos børnene selv.

Der skal dog gennemgribende ændringer til, hvis vi vil sikre, at biblioteket fastholder sin status som en central dannelsesinstitution for børn. Vigtige fokusområder i denne forvandling er personalets evne til at kommunikere med børn, og til at understøtte deres digitale dannelse og kompetencer samt deres legekultur.

Fremtidens bibliotekstilbud til børn skal byde på brede medieoplevelser på tværs af materialer og genrer. Formidlingen

skal afstemmes efter børns behov for deltagelse, og de skal have spændende fysiske rammer at udfolde sig i. Nye og flere samarbejdsrelationer med bl.a. skolebibliotekerne og flere opsøgende aktiviteter er også områder, hvor der kan skabes forandring og fornyelse.

Digital dannelse – et nyt udviklingsgrundlag

I stedet for at diskutere, hvorvidt vi skal satse på børns kulturelle udfoldelser eller på deres informationsbehov, på bøger eller computerspil, på væresteder eller læresteder, er der behov for nyt udviklingsgrundlag: En afgørende ressource i videnssamfundet er befolkningens evner til at skabe, tolke og udveksle alle former for indhold i fysiske og digitale medier. Disse evner kaldes multimodale kompetencer.

I dag udøver børn primært deres mediebrug, når de i fritiden skaffer sig oplevelser, information og – især – kommunikation via trykte, audiovisuelle og digitale medier. De fleste børn har imidlertid behov for voksenstøtte over længere tid for at udvikle deres multimodale kompetencer. I konsekvens heraf kan et nyt mål for biblioteksbetjeningen betegnes med begrebet digital dannelse. Det omfatter både oplysning, oplevelse og kommunikation, både intellektuelle og følelsesmæssige læringskomponenter, og 'gamle' såvel som 'nye' medier, dvs. trykte og audiovisuelle såvel som digitale udtryk.

Det er bibliotekets opgave at medvirke til at skabe rammer, hvor børn i fællesskab med andre børn og voksne kan udvikle digital dannelse og kompetencer. Biblio-

teket kan og skal ikke være en skole. Men biblioteket kan blive brobygger mellem uformelle læreprocesser, individuelle netværk og formaliserede uddannelsessteder som skolen.

For børnebibliotekarer, der er vokset op med bogen som det væsentligste medie, er de nye dialogiske kommunikations- og formidlingsformer en udfordring til vanter tænke- og handlemåder. Fremtidens biblioteksansatte skal have professionelle kompetencer, både når det gælder personlig kommunikation med børn i det fysiske bibliotek og med medieret kommunikation online. Det kræver blandt andet:

- indsigt i de emner og aktiviteter, børnene finder relevante, herunder leg
- kompetence til at kvalitetsvurdere alle slags materialer med lige stor sikkerhed
- evne til at kunne møde og kommunikere med forskellige målgrupper og differentiere kommunikationen alt efter brugernes behov, mediernes indhold og den sammenhæng, som de indgår i.

Udvalgets skitse til hovedanbefalinger er udformet som 10 bud:

1. Nye kompetencer skaber nye aktiviteter i biblioteket

Et nyt medielandskab, børnenes nye kulturaner og ændrede krav og forventninger kræver udvikling af nye kompetencer i biblioteket. Bibliotekspersonalet må mere offensivt på nettet, facilitere aktiviteter i biblioteket og organisere møder og dialog med brugerne, hvor de færdes.

Sådan når vi målet: Biblioteksstyrelsens Udviklingspulje for folke- og skolebiblioteker bidrager til at øge og systematisere efter- og videreuddannelses tilbuddet.

Bibliotekerne kan ansætte personale med specifikke kompetencer inden for børnekultur.

2. Biblioteksrummet skal skabe forundring og inspiration

Der er brug for nye koncepter for indretning af det fysiske biblioteksrum. Biblioteket må være attraktivt for børn at være, lære og lege i med forskellige rammer for aktiviteterne.

Sådan når vi målet: Biblioteksstyrelsen kan løbende formidle 'best practice' og støtte innovative projekter om udvikling af 'biblioteksrum'.

Bibliotekerne kan iværksætte koordinerede aktiviteter for at skabe installationer og møbler, der kan cirkulere.

3. Bibliotekerne udvikler deres nettilbud

Bibliotekerne skaber nye rammer og faciliteter blandt andet ved at udnytte sociale teknologier og anvende personale som bestyrere og ressourcer i virtuelle netværk for børn.

Sådan når vi målet: Biblioteksstyrelsen tilfører flere midler til området gennem omprioritering.

Koordinationsgruppen for netbiblioteker udarbejder en udviklingsplan.

4. Børn leger – på biblioteket

Biblioteket kan gøre leg og legekultur til et centralt aktivitetsområde. Biblioteket kan skabe rum for leg, stille legetøj og spil til rådighed og rådgive om leg og legetøj.

Sådan når vi målet: Centralbiblioteker kan sammen med andre interesserede biblioteker iværksætte pilotprojekter.

5. Biblioteket giver børn læseoplevelser og læsefærdigheder

Biblioteket arbejder fortsat med at udvikle arbejdet med at styrke børns læselyst, læseoplevelser og læsefærdigheder.

Sådan når vi målet: De mest succesfulde elementer af Læselystkampagnen kan videreføres og udbredes som program med statsligt tilskud.

Det daglige arbejde med læsestimulering suppleres med specifikke aktiviteter, der rækker fra sprogstimulering for mindre børn til læseklubber, events og skriveaktiviteter, som appellerer til skolebørn og præ-teenagere.

6. Hent ressourcer i nyt samarbejde mellem skole- og folkebibliotek

Skoler og biblioteker kan arbejde tættere sammen og koordinere tilbuddene til børn. Led folkebiblioteksressourcer ind i skolebiblioteket og omvendt og gør ting i fællesskab.

Sådan når vi målet: Biblioteker og skoler kan udarbejde fælles udviklingsplaner om biblioteksbetjening af børn.

7. Biblioteket skaber fællesskab

– også for dem der er udenfor

Biblioteket tilpasser tilbud til børn med særlige behov, handicappede, socialt sårbare og børn med anden etnisk baggrund.

Sådan når vi målet: Biblioteksstyrelsen kan give tilskud til modeludvikling.

Biblioteket tilrettelægger tilbud i samarbejde med andre partnere, der har berøring med børnene.

8. Biblioteket understøtter læring og digital dannelse

Biblioteket arbejder systematisk med tilbud, der gør børn bedre i stand til skabe, forstå og udveksle tekst, lyd og billeder.

Sådan når vi målet: Biblioteksstyrelsen udbyder projekter, der handler om for-

melle og uformelle læringstilbud i biblioteksregi.

Biblioteket kan inddrage børn aktivt i informationsøgning i alle medier og tilbyde workshops samt læringsforløb, hvor børn har mulighed for at arbejde på tværs af medier og genrer.

9. Bibliotekets ledelse satser på børnene

Bibliotekernes ledelse prioriterer biblioteksbetjeningen for børn på lige fod med tilbuddene til voksne.

Sådan når vi målet: Udvalget anser det som en forudsætning for at nå målet, at bibliotekernes ledelse afsætter ressourcer - personale, penge og tid - til vedvarende at gentænke, forny og lokalt tilpasse bibliotekets tilbud til børn ud fra de behov og forslag, som udvalget har skitseret.

10. Biblioteket skal ud hvor børnene er

Biblioteket er opsøgende og kommer med tilbud, hvor børn færdes: børnehaver, dagplejer, skoler og foreninger.

Sådan når vi målet: Biblioteket etablerer systematiske og forpligtende samarbejdsaftaler med lokale institutioner, foreninger og kommunale forvaltninger.

Om rapporten

I den endelige rapport, der forventes færdiggjort inden årets udgang, vil indholdet i de 10 bud være udfoldet og nuanceret og blive fulgt af eksempler på best practice. Hovedkilderne til rapportens vidensgrundlag er en baggrundsanalyse af fremtidens biblioteksbetjening af børn, udarbejdet af professor Kirsten Drotner, med bidrag af lektor Carsten Jessen, og en bearbejdning af den del af *Kulturvaneundersøgelsen*, der handler om udviklingen i børns læsning og biblioteksbenyttelse, af lektor Trine Bille. Rapporten vil blive fulgt op af en række konkrete initiativer og udviklingsprojekter, som er beskrevet i punkterne: Sådan når vi målet. Derudover vil rapporten blive formidlet, diskuteret og efterprøvet i workshops, konferencer og publikationer i samarbejde med aktører på området.

Gode resultater med Læselyst

Læselystkonferencen den 1. november 2007 var et festfyrværkeri af succesfulde Læselystprojekter, der fremkaldte både latter og tårer blandt de 350 deltagere i Dronningesalen på Det Kongelige Bibliotek i København.

Konferencen satte punktum for den fem år lange Læselyst-kampagne, hvor mange flotte projekter er kommet i hus.

“Læselystkampagnen har skabt mange perspektivrige projekter siden starten i 2003, og når kampagnen slutter den 31. december 2007, har vi en række positive erfaringer at bygge videre på: De mange forskellige aktiviteter viser tydeligt, at det giver gevinst at appellere til børns lyst og frivillighed, at gøre en indsats for at udvikle litteraturformidlingen til børn, og at satse på et tæt samarbejde på tværs af fag, institutioner og sektorer,” slog Biblioteksstyrelsens direktør Jens Thorhaug fast på konferencen.

Styregruppens anbefaling

Styregruppen bag Læselyst anbefaler de tre ministerier bag Læselyst-kampagnen – Kulturministeriet, Undervisningsministeriet samt Familie- og forbrugerministeriet – at Læselystaktiviteterne fortsætter som et foreløbigt treårigt program, der giver tilskud til:

- etablering af børnehavebiblioteker
- forfatterskoler for unge skrivetalenter
- nationale læsekampagner, som skærper appetitten på bøger blandt skolebørn landet over, i stil med læselystprojekter som *Orlaprisen*, *DM i højt-læsning* og *Smart-Parat-Svar-quiz*.

På grund af Folketingsvalget den 13. november deltog de tre siddende ministre ikke i konferencen. Kulturminister Brian Mikkelsen, undervisningsminister Bertel Haarder og familie- og forbrugerminister Carina Christensen havde ellers takket ja til at deltage, før valget blev udskrevet – et udtryk for deres opbakning til fortsat at styrke indsatsen for børns og unges læselyst.

Dokumentarfilm om Læselyst

Rapperen Per Vers indledte konferencen med en akrobatisk remse af ‘ord-ginale’ udtryk under overskriften *Af ord er du kommet, til ord skal du blive*. Det blev startskuddet på en dag, der sprudlede med konkrete eksempler på vellykkede læselystprojekter, som har gjort en markant forskel for børn, unge, forældre og fagpersoner landet over.

Via fem korte dokumentarfilm beskrev filminstruktøren Rasmus Holm, hvordan *Projekt Ordenes Magis* fortællestunder har givet alvorligt syge børn på Rigshospitalet et frikvarter fra sygdom; hvordan læseklubprojektet for arabiske piger i Helsingør bygger bro til det danske samfund og giver pigerne nyt indblik i deres omverden; hvordan børnehavebibliotekerne i Vestjylland vækker interessen for at læse børnebøger hos børnefamilier uden læsetraditioner; og hvor forløsende unge

forfatterspirers møde med professionelle forfattere på *Forfatterskolen for unge* er: “Det bedste, der er sket i mit liv!”, siger flere af de unge.

Filmen er indlagt på en dvd i den nyeste Læselystpublikation *Kilder til Læselyst*.

Forstander Signe Flindt fra behandlingsskolen Fyrtårnet i København havde også lavet en film om skolens populære Læsehule, hvor børn med psykiske diagnoser finder ro i en hyperaktiv hverdag. Og som et børnelitterært punktum for Læselystkampagnen præsenterede forfattere, illustratører og forlagsfolk fra Gyldendal – iklædt hvide forskerkitler – en ny *Børnenes Ænsyklopædi*, som er et anderledes værk om verdens konstruktion, set i børnehøjde og udgivet med støtte fra Læselyst.

Forskningstalkshow

I eftermiddagens paneldebat, et forskningstalkshow, interviewede Nynne Bjerre Christensen fra DR2 Deadline forsker på læselystkampagnen, lektor Peter Kaspersen fra Syddansk Universitet og repræsentanter for tre typer læselystprojekter: *Med lommerne fulde af bøger*, *Orla-prisen* og *Forfatterskolen for unge*.

Debatten satte blandt andet fokus på nye faglige roller til pædagoger og bibliotekarer, den brede indsats kontra den elitære og på at flermediale projekter har en stor appel til drenge – også når det gælder om at vække læselysten.

Peter Kaspersens forskningsrapport kan læses på www.laeselyst.nu fra den 1. december 2007.

Tegnenes mirakel

Rektor Lars Qvortrup fra Danmarks Bibli-

oteksskole pointerede, hvor vigtigt det er at tænke læseindlæring i et bredere perspektiv, som sætter fokus på børns møde og omgang med visuelle tegn og billedmedier. Ifølge Lars Qvortrup er der ingen mening i at adskille bøger og digitale medier: Børns forbrug af de forskellige medier er styret af et eksistentielt begær efter at producere og afkode bogstaver, billeder og andre tegn, som et redskab til at forstå årsager og sammenhænge i vores eget liv og i vores omgivelser. Det er derfor en vigtig drivkraft i dannelsesprocessen, som de centrale institutioner i børns liv skal understøtte.

Forfatter Hanne Kvist understregede, at der ikke er grund til at bekymre sig om børns æstetiske potentialer, selvom de foretrækker triviallitteratur, når de selv må vælge. Som barn læste hun kun *Anders And* og *Puk*-bøger, men begyndte alligevel som 30-årig at læse og skrive litteratur med andre kunstneriske ambitioner.

Perkerkanon og etnisk public service

Forfatter, integrationskonsulent og kommunalpolitiker Manu Saaren præsenterede en *Perkerkanon* som pendant til kulturministerens kanon, og opfordrede læselystaktørerne til at medtænke de etniske minoritetsbørns behov for at læse og skrive litteratur om deres eget liv: "Tænk begrebet public service ind i den her sammenhæng: De etniske minoriteter har ikke en litteratur, der spejler det værdifulde, de bringer med sig, og dan-

skerne har ikke indblik i de menneskelige kvaliteter i minoritetskulturerne, som er andet end tvangsægteskaber og omskæringer. Både etniske danskere og etniske minoriteter læser stort set kun de problematiske fremstillinger af etniske minoriteter i nyhedsmedierne. De har ikke nogle positive fortællinger om sig selv at spejle sig i," pointerede Manu Saaren.

Status efter fem år ved styregruppens formand, professor Anne-Marie Mai

"Fortællingen om Læselystkampagnen har udviklet sig efter samme model som de klassiske fortællinger med begyndelse, midte, slutning, plot og aktører," konkluderede professor Anne-Marie Mai fra Læselystkampagnens styregruppe.

"Fra starten i 2003 blev begrebet læsebroer det fælles omdrejningspunkt for de mange samarbejdsprojekter, karaktererne i læselystfortællingen – dvs. bibliotekarer, pædagoger, lærere, formidlere og kunstnere – satte i gang. Det har også været dem som på mange forskellige måder har udfoldet plottet om at lade lysten drive værket.

Midt i kampagnen bragte doktor Sven Nilsson et nyt kulturbegreb på banen her på konferencen. Det satte fokus på læsning og det at fortælle som redskab til at understøtte børns muligheder for at prøve sig selv af og forme deres identitet. På den måde er forestillingen om læsningsritualer, kultur og kontekst blevet udvidet, udviklet og fornyet.

Professionalisme og ildhu er to vigtige drivkræfter i læselystfortællingen:

Georg Brandes brugte begrebet ildhu til at beskrive den energi, som drev det moderne gennembrud. På samme måde har læselystprojekterne skrottet de gamle modsætninger mellem litteratur og medier og banet vej for en helt ny udveksling af ideer og erfaringer. Det skaber et fremadrettet perspektiv her ved fortællingens slutning.

En fortælling skal også bringes videre – det er sket mundtligt og skriftligt på seminarer, konferencer og i publikationerne, hvor forskere, eksperter og praktikere beredvilligt har delt deres viden med os andre.

Endelig har fortællingen haft nogle stærke givere – de tre ministerier bag Læselyst: Hvor meget der kan komme i gang, hvis vi også på statsligt plan lægger kræfterne sammen, er fortællingens overordnede pointe. Og var jeg minister, ville jeg arbejde videre med den form! Jeg håber, der kommer nye kapitler i fortællingen om Læselyst, som vi får mulighed for at dele med hinanden," sluttede Anne-Marie Mai.

Manu Sareens Perkerkanon og oplægsholderens slides findes på www.laeselyst.nu.

Børnekulturens Netværks modelforsøg skudt i gang

Børnekulturens Netværks modelforsøg om børnekultur i kommunen blev officielt sat i gang med en konference i Kolding den 5. november. I forsøget skal 14 kommuner nytænke arbejdet med børnekultur og udvikle nye modeller og metoder. Alle modelkommunerne mødte op til startkonferencen med i alt 64 deltagere, som fik mulighed for at møde hinanden og Børnekulturens Netværk og udveksle erfaringer fra opstartsfasen.

Konferencen blev holdt i det nyåbnede kulturkompleks Nicolai, som Dorte Mandrup Arkitekterne har udviklet fra en række nedslidte skolebygninger til et moderne kulturcenter. Nicolai indeholder blandt andet et stort børnekulturhus, som deltagerne fik en rundvisning i. Huset var lukket og derfor uden børn, men til gengæld var der god plads til, at de voksne kunne udforske 'Grotten', 'Junglen' og 'Skyen' og lade sig imponere af de flotte rammer for leg og kreativitet.

Samarbejde mellem stat og kommune styrker børnekulturen

Et forrygende musikalsk indslag med bandet Phønix fik publikum op af stolene, inden dagens program gik i gang. Børnekulturens Netværk havde inviteret oplægsholdere fra både stat og kommune for at få et samlet billede af de muligheder, et samarbejde mellem staten og kommunerne kan give for det lokale børnekulturarbejde.

Direktør i Biblioteksstyrelsen Jens Thorhauge deltog som repræsentant for Netværkets styregruppe. Han fortalte blandt andet om forskellige statslige projekter og programmer, som kommunerne kan få gavn af.

Per B. Christensen, som er formand for Børne- og Kulturchefforeningen, brugte sin egen kommune, Næstved, som eksempel på, hvor langt man kan nå, når man satser strategisk på børnekulturen, opretter netværk på tværs i kommunen og udnytter de muligheder, der er for at samarbejde med staten. Næstved har i de senere år givet børnekulturen et stort løft, for eksempel ved at ansætte en børnekulturkonsulent, oprette et børnekulturhus og styrke samarbejdet med foreninger og erhvervsliv.

Den anden repræsentant for den kommunale verden var Vagn Ytte Larsen, som er kulturudvalgsformand i Odsherred Kommune og formand for Danmarks Biblioteksforening. Han understregede vigtigheden af, at børnekulturindsatsen bliver forankret i kommunen via politisk ejerskab, så de nye børnekulturtilbud bliver en del af den kommunale hverdag på længere sigt.

Dagen bød desuden på en lynpræsentation af alle kommunernes projekter, mens Århus Kommune gav en mere uddybende præsentation af sit projekt, der har fokus på arkitektur og byens rum. Århus har fået ekstra økonomisk støtte, rådgivning og sparring til projektet fra Kulturarvsstyrelsen, som er en af Børnekulturens Netværks parter. Det er dermed et godt eksempel på den synergi, Netvær-

kets sammensætning af styrelser og ministerier kan resultere i.

Videndeling og erfaringsudveksling i fokus

Det er en vigtig del af modelforsøget, at kommunernes erfaringer bliver videreformidlet, så alle landets kommuner kan få gavn af dem i deres arbejde med børn og kultur. På den måde kan de nye modeller og metoder, der bliver skabt i modelforsøget, på længere sigt være med til at opkvalificere børnekulturfeltet generelt. Derfor var videndeling og erfaringsudveksling også på dagsordenen.

Deltagerne fik mulighed for at kommentere den måde, modelforsøget bliver præsenteret på Netværkets hjemmeside, og diskutere, hvordan videndelingen i det hele taget kan fungere bedst muligt. Der kom både før og under konferencen en række gode ideer, kommentarer og ønsker fra kommunerne, blandt andet om et elektronisk nyhedsbrev eller en blog og om en organiseret netværksdannelse mellem kommunerne.

Den næste konference for modelforsøget er planlagt til marts 2008 og får netop fokus på netværksdannelse. Her deltager også de 18 kommuner, der er med i forsøget som følgekommuner. De har ikke fået økonomisk støtte, men får ligesom modelkommunerne del i den løbende rådgivning og videndeling og deltager i en række konferencer og seminarer i forsøgsperioden, som varer frem til juni 2009.

På Børnekulturens Netværks hjemmeside www.boernekultur.dk er der mere information om modelforsøget og kommunernes projekter.

BIBLIOTEKSLEDERMØDE 2007

Bibliotekerne i stadig udvikling

Strukturreformen og sammenlægningen af en lang række forsknings- og uddannelsesinstitutioner har afgørende ændret det danske bibliotekslandskab og vilkårene i de enkelte institutioner. Det overordnede tema for årets biblioteksledermøde var derfor nytænkning af strategier og ledelse.

Det er en central pointe, at bibliotekerne er i stadig udvikling. 'Det ny bibliotek' er et åbent koncept, der hele tiden får nye elementer.

Brugertilfredshed og innovation i top

"Der er mange beviser på, at det går godt på bibliotekerne, hvis man spørger brugerne", fastslog Jens Thorhauge som indledning til Biblioteksstyrelsens mundtlige beretning. Her tog han udgangspunkt i en række tilfredshedsundersøgelser af velfærdsydelse, der blev gennemført op til valgene i 2001, 2005 og nu i 2007. Undersøgelserne viste helt entydigt, at bibliotekerne klart slår social- og sundhedsydelse, når det gælder brugertilfredshed. Et andet fingerpeg om bibliotekernes vigtige position er den stigende benyttelse af forskningsbibliotekerne, som har undergået en markant udvikling gennem de sidste ti år.

I undersøgelsen af innovationskraften i offentlige institutioner har bibliotekerne ligeledes markeret sig i top. Her fik bibliotekerne tre topplaceringer i årets Innovation Cup, gennemført af *Mandag Morgen*. "Mængden af nye tiltag, der hver for sig er succes historier, er mange", sagde Jens Thorhauge, idet han især fremhævede evnen til innovation i kraft af den stadige udvikling af digitale tjenester overalt i bibliotekerne. Det gælder den brede vifte af digitale tjenester og portaler på såvel folkebibliotekerne som Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek samt projekter som BIBSTREAM og Bibliotekernes Netmusik.

Nytænkning og innovationsevne afspejler sig ligeledes i den kreative udfoldelse af bibliotekernes fysiske rum. Her nævnte Thorhauge et godt eksempel på en kreativ succes historie: "Ser man på det fysiske bibliotek, er der også dér masser af aktiviteter, som bliver flot omtalt, som

folk er glade for og som er succeser. Senest var det den dér originale idé fra København om at låne et menneske med en bestemt en profession og så lære noget om den profession. Det er en måde at bruge menneskelige ressourcer på i oplysningsarbejdet, hvor man ser ud over bibliotekernes traditionelle måde at agere på, som, jeg synes, er værd at fremhæve."

Biblioteket en bærende kraft

Med udgangspunkt i borgernes krav og ønsker henviste Jens Thorhauge til undersøgelserne, der er gennemført af Synovate Vilstrup. De indikerer umiddelbart, at borgerne i højere og højere grad foretrækker øget velfærd frem for skattelettelser. Hvor mindre end 50 % af de adspurgte borgere i 1994 ønskede skattelettelser frem for øget velfærd, foretrak kun 22 % af de adspurgte respondenter i 2007 øgede skattelettelser i forhold til øget velfærd. I denne forbindelse understregede han vigtigheden af at markere og positionere biblioteket som en væsentlig del af det samfundsmæssige produktionsapparat, og altså meget mere end en kulturel velfærdsydelse, der bare er 'rar' at have: "Det er også derfor jeg tidligere i år har argumenteret så stærkt i forhold til globaliseringsstrategien, uddannelse, forskning og livslang læring som opgaver, der er helt essentielle for en fortsat udvikling af samfundet, og hvor bibliotekerne er bærende kræfter."

Kastevinde og lynneds lag

"Men der er også kastevinde i bibliotekslandskabet", sagde Jens Thorhauge, idet han nævnte de mange, store udfordringer, bibliotekerne står overfor: Ten-

densen til faldende budgetter, et utidsvarende, støvet image, lav og faldende benyttelse af nye ydelser, usikkerhed over fortællingen om 'Det ny bibliotek', unuanceret fremstilling af filiallukninger i medierne og de mere differentierede brugerønsker. "Det bliver stadig mere vanskeligt at opfylde brugernes behov og ønsker, og der er et gab mellem dem, vi taber, og de nye brugere, vi vinder", konstaterede han. Som eksempel fremhævede han børneområdet, hvor undersøgelser utvetydigt peger på en række årsager til, at børns biblioteksbenyttelse er stadig faldende, medmindre, der sker drastiske ændringer. Medielandskabet har forandret sig, børn har eget medielab på værelset, de får alle de bøger, de vil have, af farfar og mormor, deres tid er spændt op omkring mange andre aktiviteter – klubber, idræt, hobbyer – og måske synes de i bund og grund, at biblioteket er lidt for kedeligt.

Konsekvensen er klar ifølge Jens Thorhauge. Det er afgørende at finde en passende balance mellem det moderne og det klassiske bibliotek ligesom udviklingen af nye ydelser og koncepter skal tilpasses brugernes erkendte såvel som uerkendte behov og ønsker, så de bliver et rum for kreativ udfoldelse af kultur og identitet. Gør vi ikke det, "kan vi nemlig roligt skrue ned for blusset", lød det fra Thorhauge. "Motivér og legitimér – eller luk ned", lød den hårde dom.

Fremtidige udfordringer

Kvalitetsreformen var et andet vigtigt punkt i Jens Thorhauges oplæg. Han opfordrede de fremmødte biblioteksledere til nøje at overveje de udfordringer, der

ligger i naturlig forlængelse af regeringens udspil. Dette til trods for, at regeringens på tidspunktet for ledermødets afvikling var afgående. "Jeg ser kvalitetsreformen som et storstilet forsøg på at undgå institutionel forstening, et ønske om at gå fra produktorientering mod brugerorientering". Hans pointe er, at disse krav kommer til at gælde alle. For bibliotekerne er dette netop en af fremtidens store udfordringer. Bibliotekernes innovationskraft er stor med høj produktorientering. Der er dog et stort, men ikke altid erkendt behov for brugerinnovation. Kvalitetsreformen er ifølge Thorhauge et rigtig godt eksempel på de løbende udfordringer, der ligger lige om hjørnet. De handler bl.a. om, at det både taktisk (i italesætningen) og strategisk (reelt) i højere og højere grad er nødvendigt at orientere sig imod de tanker og modeller, der politisk er herskende. Især brugerdiversiteten ses som noget, vi får et krav om fremover skal kunne måles og dokumenteres.

Dette vil uundgåeligt indebære:

- udvikling af nye målinger og målemetoder
- tilpasning af ydelser til borgernes efterspørgsel og behov
- øget kendskab til brugere og kunder for at øge 'træfsikkerheden' af nye ydelser
- afdækning af behov og udvikling af ydelser i dialog med brugerne eller gennem afprøvning af prototyper
- erkendelsen af at 'behov' kan ses både som formuleret efterspørgsel og som målbar adfærd (ikke-erkendte behov)
- evaluering og måling af brugertilfredshed som et 'must'.

En anden vigtig udfordring, som ligger lige for, er behovet for bedre kommunikation og desuden formulering af den fælles ramme for og indholdet i 'Det ny bibliotek'. Markedsføringen og branding af 'Det ny bibliotek' er en fælles opgave. Det blev allerede konstateret på sidste års biblioteksledermøde, at hovedpointen er, at bibliotekernes innovationskraft og produktudvikling er stor, men at for få relevante brugere kender og benytter produkterne. Som en del af den overordnede handlingsplan har Biblioteksstyrelsen derfor iværksat et projekt, der har til formål at udvikle "den overordnede bibliotekshistorie", markedsføringskompetencer i hele sektoren samt en markedsføringstoolbox baseret på bibliotekernes behov. Det afgørende er, om bibliotekerne vil spille med.

Øget konsolidering

Sidste punkt på Jens Thorhauges dagsorden var gennemgangen af en række punkter fra Biblioteksstyrelsens skriftlige beretning, der i år var delt op i ni temaer: Informationsforsyning og infrastruktur; Læsning, e-læring og informationskompetence; Brugerservice og formidling; Børn; Forskningsregistrering og -formidling; Statistik; Sekretariater, netværk, råd og udvalg; Om BS og Internationalt.

Hovedkonklusionen lød, at der generelt er bred opbakning til de grundlæggende principper for den fortsatte udvikling af det hybride bibliotek. Der er også fælles fodslag om nødvendigheden i bestræbelserne på at konsolidere bibliotekerne i videnssamfundet og vi er kommet et skridt nærmere realiseringen af 'Det ny bibliotek' og strategien *Fra information til viden*.

Lederen skal lære at spille klarinet

Brikkerne til det ny bibliotek er klar. Nu er det op til bibliotekslederne at samle dem.

Sådan lød budskabet – på fire forskellige måder – fra oplægsholderne på årets biblioteksledermøde.

Tal medarbejdernes sprog

Michael Christiansen, direktør på Det Kongelige Teater, talte om ledelsesproblemer i kreative miljøer.

“Lær at spille klarinet,” lød hans råd til bibliotekslederne. Og med det mente han, at lederne skal tættere på medarbejderne, lytte til dem og lære at tale medarbejdernes sprog.

“På samme måde er det Rigshospitalets direktørs forbandede pligt at sætte sig ind i de faglige problemer, der er på hjertekirurgisk afdeling, og det er også hans pligt at forstå det sprog, de bruger. Det kan ikke være lægernes opgave at blive jurister,” sagde han.

“Det betyder, at den generelle ledelse, djøf-ledelsen som et fag i sig selv, i nogen grad har spillet fallit. Men man skal ikke køre over i den anden grøft og tro, at den faglige ledelse kan løse alle problemer. Jeg tror ikke, man skal gøre bygningsingeniøren, der er ekspert i at lave broer, til direktør. Det kan godt være, man skal have en mere strategisk tænkende person. Men når de to mødes på toilettet eller i mødesalen, så skal de have fundet ud af, hvis sprog, der tales, og det er bromandens sprog, hvis virksomheden skal tjene penge. For hvis direktøren ikke har indsigt i produktet og har lært sig, hvor sko-

en virkelig trykker, så kan han heller ikke skabe en værdibaseret ledelse, som gør, at virksomheden får succes”.

Med Michael Christiansen i spidsen har Det Kongelige Teater gennemført, hvad han beskrev som “et integrationsarbejde”.

“Spørgsmålet er, hvordan man skal forene værkstedskulturen og her-og-nu kulturen,” spurgte han.

“Det er så enkelt og så uendeligt svært i praksis. Det handler om at få de to verdener til at respektere hinanden. De skal ikke nødvendigvis arbejde sammen i det samme rum, men i det øjeblik, hvor kunstnerne på Det Kongelige Teater ikke har fuldstændig respekt for teknikken, så går det galt”.

På Det Kongelige Teater startede integrationsarbejdet med, at medarbejderne blev delt op i mindre hold på tværs af faggrupperne, så de kunne lære hinanden bedre at kende. Samtidig blev det besluttet at gøre forestillingen til det centrale. I dag fungerer medarbejderne på en forestilling som ét team med et fælles projekt. Teknikerne inviteres med til de kunstneriske møder og er i det hele taget blevet en mere integreret del af arbejdet med forestillingen. Ifølge Michael Christiansen er det ikke kun Det Kongelige Teater, som står over for udfordringen med at få tekniske og kreative medarbejdere til at spille sammen.

“Vi vil opleve flere og flere steder, hvor krydsfeltet mellem den såkaldte administration, den såkaldte teknik og den såkaldte kreativitet er et brændpunkt. Det kan kun løses ved en fusion,” sagde han. “Løsningen er at gøre teknikere til kunstnere og kunstnere til teknikere”.

Lederne er rollemodeller

Gitte Mandrup, konsulent med en fortid som personaleudviklingskonsulent på Det Kongelige Teater og HR-direktør på TV2, rådede også bibliotekslederne til at være synlige og personlige i forhold til medarbejderne. “Som ledere er I rollemodeller,” sagde Gitte Mandrup.

“Hvis man laver forandringer, er det vigtigt, at det er én selv, der står over for ens egne medarbejdere. Jeg tror ikke på, at man skal hive spændende konsulenter ind til at lave hoppelege med medarbejderne, fordi nu skal vi være spændende sammen. For når den spændende konsulent er væk, så er det hverdag, og det er jer selv, der skal stå for driften og udviklingen”.

Gitte Mandrup tog udgangspunkt i Biblioteksstyrelsens vision for det ny bibliotek: at biblioteket skal styrke samfundets innovation og sammenhængskraft. Visionen er, sagde hun, topmodig, fordi den drejer biblioteket i en helt ny retning: Fra huset og samlingen til medarbejderkompetencer, fra standardprodukter til personlig service og fra informationsadgang til informationer om læring og viden.

“Det må være spændende at være en del af,” sagde hun. “Men for at få succes, må I som ledere tænke på, hvad det er for mennesker, der skal gøre det her. På mit eget bibliotek har jeg ikke oplevet personalet som særligt ekstrovert og personlig service-agtig. Jeg er sikker på, I både har vision og engagement på bibliotekerne, men jeg mærker det ikke meget som bruger. Det er jer som ledere, der skal gå forrest og finde den passion og give medarbejderne lov til at udtrykke den.”

“Den allersværeste ledelsesudfordring er at gå ind og arbejde med kulturen – med ‘mindsettet’ – hos de mennesker, der skal

BIBLIOTEKSLEDERMØDE 2007

udføre forandringen,” understregede Gitte Mandrup og rådede bibliotekslederne til at tale forandringerne grundigt igennem med medarbejderne.

“Sørg for at nære den drivkraft, der er i organisationen,” sagde hun. “Få talt om, hvad der sker, hvis I laver forandringer, og få talt om, hvad der sker, hvis I ikke gør det. For hvis man ikke forstår meningen med forandringen, så gør man det ikke ordentligt, hverken som leder eller medarbejder.

Dialog er nøglen

Jørgen Lægaard, lektor på Århus Business School, talte om fusioner i vinder-virksomheder, og igen var personlig ledelse i centrum. Når en virksomhed fusionerer eller ændrer strategi, er det afgørende, sagde han, at samtlige medarbejdere forstår årsag og perspektiver.

“Strategi er ikke noget, vi har. Det er noget, vi gør, og vi gør det på en bestemt måde i vindervirksomhederne. Vi gør det nemlig sammen med medarbejdere,” sagde Jørgen Lægaard. “Den nærmeste leder gør hele forskellen. Alle undersøgelser viser, at medarbejderne får masser af informationer, men det, de nærer tillid til, er den nærmeste leders fortolkning”.

Ifølge Jørgen Lægaard skal lederen bogstavelig talt helt ud til medarbejderne for at forklare og fortolke organisationens vision og mål. “Vi har brug for den ægte vare, og den ægte vare er dialogen med de medarbejdere, der bliver berørt. Det kan ikke kommunikeres i en mail,” sagde han.

En anden, vigtig ledelsesopgave er at sørge for, at dagligdagen fungerer, selvom virksomheden er i forandring.

“Vær omhyggelige med dagligdagen, men husk at opgaven har flere niveauer.

I skal også angive retning og gøre en forskel,” sagde Jørgen Lægaard.

Når medarbejdere møder forandringer på jobbet, følger de ofte et reaktionsmønster, der starter med fornægtelse og fortsætter via vrede, accept og anerkendelse for at ende med begejstring for det nye. Lederen skal, sagde Jørgen Lægaard, anerkende, at medarbejderne har brug for tid til at komme gennem de forskellige faser. “Hvis I har 50 mennesker foran jer så er de 50 forskellige steder på denne kurve. Derfor er I nødt til at have evnen til at lytte samtidig med, at I kommunikerer retning,” sagde Jørgen Lægaard.

Service: Det virker!

Stine Lolk, nyudnævnt vicedirektør og tidligere kommunikationschef i Tivoli, fortalte om, hvordan Tivoli bevidst arbejder med at følge med tiden uden at miste sin identitet.

“Selvom man skal forny sig og have noget vildere, højere og sjovere, kan man altså også godt stadig have noget, som har fungeret siden 1926”, sagde hun.

“Tivoli blev bygget med intentionen om, at det skulle være en blanding af restauranter, fornøjelser og forlystelser. Vi er lidt mere højteknologiske i dag, men forlystelser har altid været en del af tivoli-konceptet, og Tivoli er stadig først og fremmest en have, hvor bebyggelsen holdes på 25 %”.

Ligesom bibliotekerne er Tivoli for alle. Gæsterne har Tivoli delt op i en række forskellige målgrupper, hvor de såkaldte fredagsrockere og børnefamilierne er de største, og dem man satser mest på at nå.

“Det er vigtigt, at man ikke taber generationer. Fredagsrocken var et forsøg på at genvinde en tabt generation, for vi havde et stort hul i aldersgruppen 20 til 40 år,” forklarede Stine Lolk.

I dag bliver godt en tredjedel af årskortene til Tivoli købt af ‘fredagsrockerne’.

“De kommer her meget og er glade for Tivoli. De har et stort potentiale, så det er altså nogen, vi skal have fat i. Børnefamilierne kommer ikke så tit, og de er ikke udelt begejstrede for Tivoli. Det er noget, vi arbejder på at få dem til at være, for de er en stor gruppe, der betyder meget for os”.

Fælles for kunderne er, at de skal have en god oplevelse, og helst også en oplevelse, som overgår deres forventninger.

“Hvis vi skal fastholde gæsterne, skal vi også have glade medarbejdere. Vi har besluttet, at vi vil træne service, vi vil levere service, vi vil måle service og vi vil ikke mindst belønne service. Det lyder frygtelig amerikansk, og det er det også. Men det virker,” sagde Stine Lolk. “Vores medarbejdere skal være smilende og engagerede, kreative, fleksible og ansvarlige, og ikke mindst have Tivoli i hjertet”.

Konkret betyder det blandt andet, at alle medarbejderne gennemgår den såkaldte Tivoli-skole. Tivoli har også indført en pris, hvor medarbejderne kan nominere hinanden inden for forskellige kategorier.

Som led i udviklingsarbejdet har Tivoli valgt at indgå partnerskaber, blandt andet med en restaurantkæde og en legetøjsbutik, sæsonen er blevet udvidet med efterårsferieugen og jul i Tivoli, og randområdet omkring Tivoli bliver i stigende grad åbent året rundt.

“Vi skal lægge vores æg i flere kurve, end vi gjorde før, hvor vi kun havde én stor sommersæson, og hvis den gik galt, gik alt galt,” sagde Stine Lolk.

TRE GODE RÅD FRA...

Michael Christiansen

- Bring teknikerne og kunstnerne sammen og gør dem til en del af hinandens arbejde.
- Led med respekt for faget og dets værdigrundlag.
- Lær som teaterchef at spille klarinet i stedet for at lære klarinettisten at tale jura. Erkend det for at få greb om tingene.

Gitte Mandrup

- Undgå at sende signaler om, at det her er hårdt, ellers tænker dine medarbejdere: "Det her er hårdt, vi kommer aldrig igennem."
- Få visionerne omsat til hverdag. Medarbejderne er nødt til at få oversat, hvad disse ting betyder i netop deres afdeling. Det er her, du som leder går ind og viser retning.
- Lad processerne afspejle det, der er aftalt. Ellers kan det faktisk være lige meget.

Jørgen Lægaard

- Prøv at bruge nogle andre stemmer end dem, I normalt lytter til.
- Gør tingene på en anderledes måde.
- Skab en fælles kultur. Angrib kulturforskellene forfra.

Stine Lolk

- Når vi siger, vi er de bedste, skal vi også være det.
- Find ud af hvad gæsterne vil have og skaf det hurtigt og effektivt med et smil.
- Tag klager og gæstehenvendelser meget alvorligt.

Temamøder

Eva Sønderstrup Andersen

Bibliotekarernes eller brugernes bibliotek?

Mødeleder: Erik Thorlund Jepsen

Oplægsholder: Thomas Madsen-Mygdal, Social Square

- Bibliotekerne har sejret. I takt med videnssamfundets udvikling har bibliotekerne endda sejret så meget, at de har udlevet sig selv. Det mener Thomas Madsen-Mygdal, selvstændig web-designer, som tidligere på året satte sindene i kog ved at kritisere bibliotek.dk for at være utidssvarende og en designmæssig katastrofe.

Baggrunden for denne påstand er, at den traditionelle vej til viden via trykte medier er på tilbagetog. Bibliotekerne har erkendt dette og har derfor lært brugerne at anvende internettet med det resultat, at folk selv kan finde de informationer, de har brug for. Google betragtes som det nære. I modsætning hertil står det lokale bibliotek. Det skyldes, at Google er i hjemmet, på arbejdspladsen, i klubben etc. – Google er der hele tiden, alle steder hvor man kommer, og giver adgang til alverdens viden.

Det nye fællesskab

Samtidig satte Thomas Madsen-Mygdal på temamødet fokus på det skift, der er sket i vores omgangsformer: Samtalen er tilbage, og man opfatter det som en social værdi at kommunikere og dele med andre i et netværk. Vi er blevet forbundne via netværk, og der er opstået en tillid til andre mennesker og den viden, mennesker i netværk bærer, som ikke er set tidligere. Det kan lade sig gøre at skabe noget sammen med andre i netværket, som har stor betydning for andre. Med andre ord er der sket en genetablering af fællesskabet.

Et godt eksempel på dette er Wikipedia. I Wikipedia er det brugerne i netværket, der skaber, redigerer eller tilføjer i materialet, og det er op til brugeren at foretage selektion og postfiltrere informationer, dvs. at Wikipedia opretholdes af brugerdiven innovation.

Fra materialer til mennesker

Traditionelt har bibliotekerne været passionerede omkring materialer, og har i høj grad været fokuseret på præfiltrering af viden ved materialeselektion, informationssøgninger etc. i et forsøg på at udvælge det mest relevante materiale til en given bruger. I stedet burde de koncentrere sig om mennesker og den sociale

værdi, som opstår, når man bliver bragt sammen med andre, der deler samme (boglige) interesser, mente Thomas Madsen-Mygdal. Brugen af Google og Wikipedia stiger for hver dag, hvorimod brugen af biblioteker er faldende. Der ses en fremgang for musikudlån, men dette er sandsynligvis kun en stakket frist, da det i fremtiden bliver muligt at få adgang til musik gratis. Samtidig påpegede Thomas Madsen-Mygdal, at bøger er blevet noget man køber, ikke noget man gider vente på at få fat i på biblioteket, hvilket ses i faldende udlånstal.

'Connecting people'

Biblioteker skal derfor til at tænke anderledes og i højere grad fokusere på kernen i biblioteksvirksomhed, nemlig fri adgang til information. Der skal laves nationale tjenester, der forbinder folk, og bibliotekerne skal tage udfordringen op og kæmpe mod rettighedshaverne, så bibliotekerne ikke indskrænkes i deres digitale tilbud. På den måde får bibliotekerne mulighed for at udbyde flere digitale services og vil kunne tilbyde brugerne noget, der kun i begrænset omfang findes andre steder. Bibliotekerne vil få et skabelsesrum med adgang til andre materialer end dem, man kan få adgang til derhjemme.

Temamøder

Ulla Kvist

Bibliotekarens kompetencer i et felt af viden, kommunikation og teknologi

Mødeleder: Jonna Holmgaard Larsen
Oplægsholder: Tine Schreiber,
Danmarks Biblioteksskole

- Bibliotekaruddannelsen har gennem mange år baseret sig på en række selvstændige fagelementer som fx vidensorganisation, informationssøgning, kultur, organisation, forskningsmetode m.m. Samfundsudviklingen og IT fornyelserne har betydet, at bibliotekaren behøver et mere specialiseret fokus på dels, hvordan viden forstås og håndteres i samfundet i dag og dels, hvordan de digitale medier anvendes som repræsentationsteknikker i enhver type af arbejds- og fritidskontekst. Disse viden- og mediekompetencer skal samtidig tilpasses brugernes forventninger om dialog, brugerinvolvering og gennemsigtighed.

Trine Schreiber indledte temamødet med at fortælle, at den nye bacheloruddannelse på Biblioteksskolen er i støbeskeen, og at den forventes at træde i kraft fra den 1. september 2008. Den nuværende bacheloruddannelse har i det væsentligste fokuseret på de tre traditionelle bibliotekarroller: kulturformidleren, informationsspecialisten og firmabibliotekaren. Resultatet har været en meget fragmenteret uddannelse med meget få tværgående emner, f.eks. har undervisning i IT og de nye medier være meget underprioriteret i uddannelsen af kulturformidleren. Udviklingen i de nye medier og de nye kompetencer, den kræver, har derfor skabt krav om en ændring af uddannelsen, hvor centrale faktorer som brugerinvolvering og IT og medier skal spille en væsentlig rolle.

Fra formidler til dialogpartner – nye roller og dialogformer

Trine Schreiber gav derefter et historisk tilbageblik over udviklingen af bibliotekarrollen, fra ekspertrollen i 1960'erne til 1980'erne, hvor bibliotekaren som produktudvikler af en service testede på brugerne, hvilke services der 'solgte' eller ikke 'solgte'. I 2007 er billedet et andet, her skal bibliotekaren i stedet for i samarbejde med brugerne udvikle en fælles serviceydelse.

I dag er vidensorganisering ikke længere et område, som alene er forbeholdt bibliotekaren. Alle, der arbejder med IT, systematiserer og organiserer viden i dag. Derfor er der behov for en ændring af bibliotekarens rolle og behov for forsøg med nye dialogformer.

Viden, produkt og formidling på programmet

De centrale elementer, der bliver lagt vægt på i den nye uddannelse, er følgende:

- Vidensorganisering – såvel digitalt som i det fysiske rum og især i samspil med hinanden.
- Produktionsaspektet – de gamle dyder som klassifikation, informationssøgning osv. skal stadig betragtes som en styrke for faget, de nye studerende skal kunne dem til fingerspidserne, klassifikation kan bruges i mange kontekster.
- Formidling – herunder brugerinvolvering og evne til at indgå i dialog.

Trine Schreiber gennemgik derefter hovedopbygningen af den nye uddannelse, som er bygget op over seks semestre lige som i dag. Hvert andet semester består af en toning mod BDI-sektoren, hvor det tidligere semesters obligatoriske fag kan kobles med en opgave i en bestemt bibliotekssektor. Det er så muligt at skifte på tværs af sektorer ved hvert toningssemester.

Til debat

På et spørgsmål om der ikke fare for, med alle disse valgmuligheder, at de unge uddanner sig forkert, svarede Trine Schreiber, at uddannelsen er meget bredt orienteret, men for netop at tage højde for det, er der på 3. og 4. semester tilknyttet en studievejleder. Trine Schreiber nævnte, at eksempler på en toning kunne være enten børneformidling eller et projekt på et uddannelsesbibliotek.

I dag skal en uddannelse sælges, der er mange medieuddannelser om buddet, og Biblioteksskolen forsøger med nye ord som vidensdesign og vidensmedier at fange de studerendes interesse; samtidig sættes der også på samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner, som f.eks. IT-universitetet.

På et spørgsmål om hvordan de nyuddannede vil passe ind i en organisation, som stadig er indrettet efter de gamle kompetencer og ikke benytter sig af de nye smarte ord, forklarede Trine Schreiber, at fleksibilitet er et vigtigt ord i den nye uddannelse og at forståelse af vidensorganisering kan bruges overalt.

Der var bekymring blandt nogle af deltagerne for, at denne uddannelse kunne virke for akademisk og ikke adskille sig klart nok fra andre lignende uddannelser, mens andre igen udtrykte, at den nye uddannelse så interessant og spændende ud. Trine afsluttede med at fortælle om et projekt i Fredericia, hvor folke- og skolebiblioteker skal til at arbejde mere sammen ved at skabe en fælles masteruddannelse; en proces for disse to faggrupper til sammen at skabe sig en tredje horisont.

Inger Frydendahl

Borgerservice og biblioteker – den politiske strategi

Mødeleder: René Olesen

Oplægsholder: Flemming Knudsen, Århus Kommune

■ Danmarks bedste Borgerservice – det er Århus Kommunes enkle vision for etableringen af den nye forvaltningsenhed Borgerservice og Biblioteker. Udgangspunktet er, at borgerne skal kunne nøjes med én vej ind i Århus Kommune for at få en bred vifte af offentlige ydelser. Det fremgik af et både konkret og visionært oplæg fra rådmand Flemming Knudsen på temamødet om borgerservice og biblioteker.

Der har været fem væsentlige politiske begrundelser for, at Århus Kommune har fusioneret borgerservice med netop biblioteker:

- Den nye Borgerservice og bibliotekerne har fælles idé- og værdigrundlag. Borgerservicen skal ske på borgerens præmisser med borgerens læring og indsigt i egen sag i centrum og med udgangspunkt i borgerens livssituation. Biblioteker har haft en lang tradition for netop at levere service rettet mod den enkelte borger, mens den kommunale virksomhed ofte opleves at have udgangspunkt i kontrol og afgørelser.
- Borgerservice og biblioteker har et betydeligt overlap i kerneydelser. Begge steder indsamles, organiseres og formidles offentlig information.
- Bibliotekerne udgør et tæt net af betjeningssteder med lange åbningstider tæt på borgeren.

- Biblioteket har adskillige års erfaring med udvikling af digitale selvbetjeningsløsninger og service. Det er også et væsentligt indsatsområde for Borgerservice i Århus, og kommunen vil drage nytte af disse erfaringer frem for at opbygge parallelle udviklingsenheder.
- Endelig vurderer Århus Kommune, at det er sund økonomisk fornuft at udnytte de oplagte stor- og samdriftsfordele, der er mellem borgerservice og biblioteker i forhold til bl.a. viden- og ressourcodeling.

Forskellige forankringsmodeller

Med åbningen af seks betjeningssteder er Århus Kommune kommet godt i gang med flere modeller for Borgerservice forankret sammen med bibliotekerne. Den største og mest udbyggede Borgerservice i midtbyen ligger pga. pladsproblemer i dag ikke på Hovedbiblioteket, men har stadsbibliotekaren som chef og skal naturligvis placeres i det nye Multimediehuset, når det er færdigt.

På to store lokalbiblioteker er der oprettet særskilte borgerservicebetjeningsenheder med personale, som tidligere har været i forskellige dele af forvaltningen. På yderligere tre lokalbiblioteker tilbydes biblioteksborgerservice, hvor bibliotekspersonalet oplæres til at varetage en bred vifte af 'borgerservice-light ydelser' såsom udlevering af og hjælp til skemaer, flytteanmeldelser, boligstøtte, sygesikring, pas og kørekort, opskrivning til daginstitutionsplads og visse afgørelser – f.eks. om skattekort.

Spørgsmålene fra temamødets deltagere kredsede omkring de reelle muligheder for synergieffekter på bibliotekssiden samt risikoen for eventuel 'badwell' ved

køer og sagsbehandlingstider ved f.eks. udstedelse af pas, kørekort og blått sygesikringskort.

Biblioteket oplever synergi

At der er indlysende synergi set fra kommunens side er evident, men Århus Kommunes Biblioteker har også erfaret, at den brugerdrevne innovation, som både er udgangspunkt for udvikling af Borgerservicen og bibliotekernes ydelser, indebærer væsentlige synergieffekter, fordi bibliotekets erfaringer i den ene proces kan bruges i de øvrige. Dertil kommer, at den ledige kapacitet, der opstår ved gennemførelse af mere og mere selvbetjening, kan komme i spil i forlængelse af de hidtidige biblioteksopgaver med betydelig kompetenceudvikling til følge. Desuden oplever biblioteket, at det bliver muligt at nå en ny gruppe brugere, fordi folk jo kommer ind af døren for at få borgerservice.

Medarbejderne er meget positive og opfatter de nye opgaverne som spændende udfordringer i forlængelse af bibliotekets oprindelige ydelser. En medvirkende årsag til medarbejdertilfredsheden er nok også, at borgerne ikke har overført eventuel utilfredshed med sagsbehandling og ventetider til bibliotekets service og ydelser. Biblioteket har bevaret det gode image.

Potentialet i at fusionere borgerservice med biblioteker er stort både for biblioteket og kommunen. Det er budskabet fra både temamødet, Århus Kommune og i øvrigt også Danmarks Biblioteksforening, der har det som en del af sit budskab på sin landsturné, at bibliotekerne bør yde Borgerservice og helst i mere end light-udgaven.

Temamøder

Anette Schneider

Markedsføring og public service: Hvordan DR arbejder med branding og PR

Mødeleder: Lone Hansen

Oplægsholder: Peter Kamph,
DR medier

- Biblioteksstyrelsen arbejder med projektet *Koordineret markedsføring af bibliotekerne* og ønsker derfor at inddrage erfaringer fra andre steder aktører. DR er i udgangspunktet ikke umiddelbart sammenlignelig med de danske biblioteker i struktur, men i opgave er bibliotekerne en offentlig public serviceinstitution, der formidler kultur under kriterier som bl.a. alsidighed, aktualitet og kvalitet. DR er højt profileret, og det er Biblioteksstyrelsens intention at brande bibliotekerne på en markant måde, så bibliotekstilbuddene tager udgangspunkt i brugernes behov og biblioteksvæsnets tilsammen leverer varen.

Programpressechef Peter Kamph holdt oplæg om DRs arbejde med branding og PR samt DR Markedsførings opbygning og kompetencer. DR har to afdelinger, der markedsføres fra DR Markedsføring, der hører under DR medier og har ansvaret for programstrategi og indhold, og DR Kommunikation, der er koncernens kommunikationsafdeling med ansvar for intern kommunikation samt ekstern kommunikation om DR som virksomhed (byggeri, økonomi og ledelse).

Internt reklamebureau

DR Markedsføring er et internt reklamebureau med ansvar for al markedsføring og brands. Der skal i DR være fælles fodslag om, hvordan der markedsføres. Der skal være synergi på tværs af alle platforme, samtidig med at DR bevæger sig i en retning, hvor alt er tværmedialt. DR er til for alle danskere, og konkurrencen skærpes løbende. Dette kræver synlighed og klart positionerede brands.

DR Markedsføring lægger strategier for og producerer al DRs markedsføring af programmer og kanaler. En markedsføringsredaktør for hver kanal har ansvar for strategier på den pågældende kanal.

Strategi, opgaver og brand

Processen fra strategien lægges til fladen rammes, rummer følgende elementer:

- Markedsføringsstrategi for kanalen
- Program eller satsning prioriteres til kampagne
- Kampagnestrategi lægges, der udpeges en projektledelse og der udarbejdes en kreativ briefing. En kreativ briefing skal kunne siges i en sætning og skal indeholde elementer om: hvorfor der laves satsning, hvad kampagneløftet er, og hvem det laves mod. Dette er måden at styre resten af forløbet på
- Produktion – projektlederen briefer de involverede parter, og markedsføringen produceres til TV, Radio og Web. Der udarbejdes også en PR-plan
- Medieplan lægges, og spots mv. placeres
- Som sidste led rammer kampagnen fladen, og PR-indsatsen eksekveres.

DR Markedsføring har mangfoldige opgaver:

- Strategisk arbejde med kanal- og produktbrands
- Udvikling af nye produktbrands – look and feel, værdier og målgrupper
- Design og redesign af visuelle og auditive identiteter
- Proaktiv og reaktiv PR og stakeholder relations for indhold – kanaler og programmer
- Eksekvering af kampagner på tværs af platforme
- Sikring af sammenhæng end-to-end både on og offline.

DR brandet er blevet stærkt gennem udvikling af kanal- og subbrands. De enkelte brands er fundamentet for det fulde DR-brand, og det er vigtigt, at der er samspil og sammenhæng mellem DR-brandet og dets kanal-/produktbrands.

Udfordringer og idéer

DR har naturligvis også udfordringer. Der er øget konkurrence, og der er nye spillere på markedet (f.eks. fjernsyn på mobiltelefonen). DR har haft en imagemæssig udfordring efter den økonomiske krise. DR Markedsføring har tre spidskompetencer:

- Offensiv PR for programmer og kanaler
- Servicering af og tæt dialog med pressen
- Kommunikationsrådgivning i forhold til chefredaktion og kanalledelse

DR bruger stort set ikke eksterne markedsføringsfirmaer. Markedsføringen er ikke outsourcet. Peter Kamph er af den opfattelse, at en virksomhed af DRs størrelse kræver egen markedsføringsafdeling primært for at sidde tæt på det strategiske og producerende personale, der kender indholdet og kender personerne, som man skal bruge.

Programstrategien kommer først, siden markedsføringen. En kompetence er at være god til at rådgive. Hvem tænder på hvad? Inden programudviklingen er det vigtigt at gøre sig klart, hvem det enkelte program retter sig til.

DR har et meget enkelt logo. Der er også et enkelt logo i f.eks. Spanien, der brander alle biblioteker. Vil det være en idé i Danmark? Peter Kamph mente, at man har et forhold til sit lokale bibliotek, så om det vil være en god idé at fællesbrande alle biblioteker er et godt spørgsmål.

Branding er fælles forslag

Bibliotekerne skal erkende at markedsføring er nødvendig. I modsætning til DR, har bibliotekerne ikke adgang til de stærkeste kommunikationskanaler. For bibliotekerne gælder, at produktet ikke skal styles. Bibliotekerne er godt kørende, men produktet skal eksponeres. Markedsføring og branding handler ikke kun om en fælles kampagne, men om at de enkelte biblioteker påtager sig opgaven, og at markedsføringen er lokalt forankret.

Temamøder

Jakob Nedergaard Mortensen

Ebog.dk, Ebib.dk & Scannings-Depotet: Salg, udlån og lagring af digitale bøger

Mødeleder: Jakob Heide Petersen

Oplægsholder: Jesper Holm, ebog.dk

- **Snart er der en ny boghandel og en ny biblioteksportal tilgængelig på internettet. Desuden arbejdes der på en ny national service for indscannet undervisningsmateriale. Ebog.dk, Ebib.dk samt ScanningsDepotet er navnene på de nye tiltag, som introduceredes på et af årets temamøder.**

Det var Jesper Holm, direktør for Ebog.dk, som orienterede om disse nye initiativer. Oplæggets primære fokus var på netop Ebog.dk, som er en kommerciel salgsportal for e-bøger. Dens ophav er Forlæggerforeningens Sektion for Undervisningsforlag. Holm gennemgik først Ebog.dk's historie og virksomhedens udvikling siden dens udfangelse i 2005, hvor DBC og Infomedia vandt licitationen, op til i dag, hvor det er et selvstændigt aktieselskab.

Organisering og indhold

Ebog.dk består af tre ansatte, som hovedsagligt koncentrerer sit salg omkring faglitteratur, og som aflønnes med en avance på salget ud fra devisen "no cure, no pay". En beta-version gik i drift i starten af 2007 via aftaler med ca. 30 forlag omkring ca. 70 værker. Dette tal er i oktober samme år steget til 53 forlag, 606 værker samt 1.300 kapitler, hvor det er de involverede forlag, der afgør, hvilke emneom-

råder boghandlen dækker. Ligeledes i oktober blev der føjet en ny funktion til systemet, nemlig biblioteksportalen Ebib.dk, som er et digitalt bibliotek under konstruktion tæt tilknyttet Ebog.dk.

Funktionaliteter

Jesper Holm introducerede først de fremmødte til Ebib's hjemmeside samt til nogle af portalens funktionaliteter. Det er eksempelvis muligt på Ebib.dk at låne en artikel med henblik på eventuelt senere køb på Ebog.dk. En artikel i en pdf fil gøres tilgængelig i en uge, hvor hverken print eller copy/paste er tilladt. Tanken er, at Ebib integreres med bibliotekernes egne hjemmesider samt i deres lokale bibliotekskatalog (danMARC2). Tilhørerne udtrykte ønske om at formidle ebøger gennem bibliotekets hjemmeside snarere end gennem portalen Ebib. Jesper Holm henviste til, at bibliotekerne vil have mulighed for at formidle ebøger begge steder, og understregede også bibliotekets mulighed for at begrænse udlånet, både totalt samt på brugerniveau.

Aftalemodellen

Herpå blev Ebibs aftalemodel gennemgået. Den består af en tilslutningsafgift, en betaling pr. titel og en forbrugsbetaling. Før et folkebibliotek kan tilslutte sig systemet, er der en afgift på 20 kr. pr. indbygger i kommunen. Biblioteket kan frit vælge bogtitler, men der skal betales et forskud på udlånsafgiften på 20 kr. pr. titel pr. år. Derpå vil der være en udlånsafgift på 15 % af værkets pris, hvor der dog i 2007-2009 ydes 5 % introduktionsrabat. Der er udregnet en gennemsnitspris på 14 kr. pr. udlån, hvor det faktiske forbrug modregnes i forskuddet.

ScanningsDepotet

Temamødet afrundes med en introduktion til ScanningsDepotet, som skal ses som en ny mulighed for E-læring i uddannelsessektoren. ScanningsDepotet er et centralt, nationalt depot for scannet materiale under aftalelicens. Dette suppleres med originalt, digitalt materiale, hvor sigtet er at kunne tilbyde elever og studerende digitalt, fagligt materiale på undervisningsinstitutionerne.

ScanningsDepotet går i høj grad ud på ikke at dublere arbejde. Når undervisningsmateriale indscannes og samles ét centralt sted – i stedet for at kopieres individuelt på undervisningsinstitutionerne – kan det dels genbruges og spare tid, dels kan underviserne inspireres af hindens indscannede materiale.

Løsningen har været forelagt både COPY-DAN og Forlæggerforeningen, der tidligere har udtrykt betænkeligheder ved, at institutioner genbrugte indscannet materiale, der er ophavsretligt beskyttet. Begge foreninger har dog accepteret ScanningsDepotet, fordi løsningen sikrer indsigt i, hvad der sker med materialet.

Et interessant spørgsmål, rejst af de tilstedeværende, var derpå, hvordan brugere af ScanningsDepotet kunne motiveres til at bidrage til dette. En form for økonomisk incitament til at bidrage med indscannet materiale kunne komme på tale.

Dette og andre spørgsmål mangler stadig afklaring. Man regner med, at der etableres et afklaringsprojekt, som belyser disse spørgsmål og udarbejder en egentlig kravspecifikation til ScanningsDepotet.

Ann Poulsen

Være, lære, gøre, mødes: Paradigmeskiftet i børnebiblioteket

Mødeleder: Anna Enemark Brandt
Oplægsholdere: Michel Steen-Hansen, Slagelse Centralbibliotek og Iben Østerby, Herning Centralbibliotek

■ Udvalget om fremtidens biblioteksbetjening af børn har udarbejdet et rapportudkast, der indeholder baggrundsanalyse, anbefalinger og inspiration til bibliotekernes betjening af børn.

Udvalgsmedlem, biblioteksleder i Slagelse Michel Steen-Hansen, fremlagde på mødet udvalgets hovedanbefalinger, der er udformet som 10 bud.

Børnebiblioteksleder i Herning, Iben Østerby, kommenterede på baggrund af sine erfaringer de enkelte bud – sekundært af aktive tilhørere. De 10 bud er følgende:

1. Nye kompetencer skaber nye aktiviteter i biblioteket

Der er brug for nye kompetencer, men de gamle må ikke gå tabt. Spørgsmålet er, hvordan man får indarbejdet de nye kvalifikationer i personalegruppen. Det er ikke i så høj grad et spørgsmål om alder, for der er også blandt unge nyuddannede langt mellem ansøgere med de efterspurgte kvalifikationer – f.eks. erfaring med at omgås børn og interesse for computerspil. I Fredericia er man i gang med at planlægge et efteruddannelsesforløb for alle skole- og folkebibliotekarere. Det tilrettelægges i samarbejde med Dan-

marks Biblioteksskole og ligger niveau-mæssigt på masterniveau – dog kun med 15 ects point.

2. Biblioteksrummet skal skabe forundring og inspiration

Bibliotekerne er i store træk ens indrettet. Iben anbefalede at tænke indretning på tværs af alder, DK5 og medier og tænke i zoner efter aktiviteter. Der skal fokus på småbørnsfamilierne og deres mulighed for at være sammen på biblioteket. Og så skal skrivebordene væk og bibliotekarerne ud på gulvet. De skal være nærværende – kontorarbejde hører ikke hjemme på en udlånsvagt.

3. Bibliotekerne udvikler deres nettilbud

Tænk nationalt i stedet for lokalt!

4. Børn leger – på biblioteket

Leg på biblioteket er fint, men Iben tog afstand fra at kvalitetsvurdere legetøj. På andre områder er bibliotekerne på vej væk fra den velmenende kvalitetsvurdering, og det bør også gælde på dette område.

5. Biblioteket giver børn læseoplevelser og læsefærdigheder

Dette hører til bibliotekets kernekompetencer, selv om arbejdet i dag er organiseret således, at personalet ikke i samme grad som tidligere har kendskab til indholdet af bøgerne. Det er fint med Orlaprisen og kampagner som Smart-Parat-Svar og DM i oplæsning. Der kan oprustes med flere aktiviteter, og igen: tænk digital formidling på nationalt niveau. På dette område er det oplagt at samarbejde med skolebibliotekerne.

6. Hent ressourcer i nyt samarbejde mellem skole- og folkebibliotek

Det integrerede bibliotek med fælles bogsamling er en god løsning. Blandt tilhørerne var der røster, der argumenterede for, at et bibliotek er et bibliotek. Der er ingen grund til at skelne. I øvrigt er det jo på skolen, at man under alle omstændigheder finder børnene.

7. Biblioteket skaber fællesskab - også for dem der er udenfor

Mange forskellige grupper af børn kan tænkes ind her. Med hensyn til aktiviteter er bl.a. lektiecaféer oplagte tilbud, men det er i øvrigt vigtigt at 'have lyttebøfferne ude' i de kvarterer, hvor børnene bor og være opsøgende i forhold til børnene.

8. Biblioteket understøtter læring og digital dannelse

Igen et område, hvor et samarbejde med skolen omkring f.eks. informationskompetence springer i øjnene.

9. Bibliotekets ledelse satser på børnene

En vigtig anbefaling. I praksis sker det modsatte, fordi mange biblioteker laver fælles betjening af børn og voksne – og det går ud over børnene.

10. Biblioteket skal ud hvor børnene er

Det er rigtigt, og det sker gennem netværk og samarbejde.

Rapportudkastet omtales nærmere i artiklen De 10 bud om børn og biblioteker side otte i dette nummer af Nyt fra Biblioteksstyrelsen. Artiklen præsenterer de foreløbige konklusioner af udvalgets arbejde.

BIBSTREAM

Se, vis og del film via biblioteket

BIBSTREAM transmitterede fra årets biblioteksledermøde: Som optakt til lanceringen af betaversionen af bibliotekernes nye filmkanal, deltog to bibstreamere i biblioteksledermødet, hvor de dels interviewede og transmitterede en række oplæg fra mødet, dels præsenterede mulighederne for at uploade egne film- og videoklip på denne nye udgave af bibliotekernes YouTube.

Den netop overståede valgkamp har vist, at alle politikere med respekt for sig selv har en videopræsentation på YouTube. På selve valgdagen fik de endnu en kanal at boltre sig på. Den dag gik bibliotekernes nye filmkanal www.bibstream.dk nemlig i luften i en betaversion, og her kan såvel politikere som alle andre lege med.

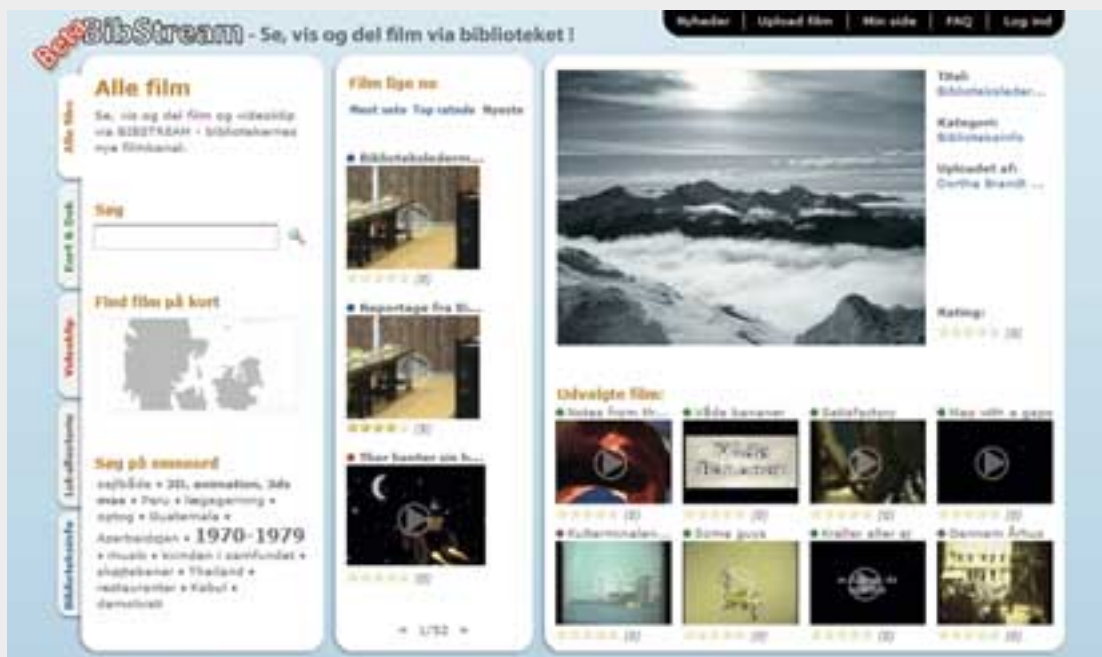
BIBSTREAM afløser BIBCAST, som har streamet kort- og dokumentarfilm via lånerkort til private brugere på 80 danske biblioteker. Det tilbud fastholdes i BIBSTREAM, men fremover behøver man ikke lånerkort for at se med, og samtidig får alle nu også muligheden for at uploade egne film- og videoklip. Producér, upload og del – det er filosofien bag BIBSTREAM, som med andre ord er en videodelingssite efter YouTube-modellen.

Men BIBSTREAM er også specielt designet til at imødekomme bibliotekernes egne behov. Film og videoklip fylder mere og mere i bibliotekernes hverdag – og nu behøver danske biblioteker ikke længere ty til YouTube for at vise video på nettet. BIBSTREAM tilbyder nemlig det samme, og vi vil arbejde på, at danske biblioteker vil lægge alt deres pr- og infomateriale ud på BIBSTREAM. Så har I eller jeres bib-

liotek en interessant videofilm eller et videoklip liggende på PC, kan det nu uploades til BIBSTREAM.

Internettet har vist, at 'first movers' som regel sætter sig tungt på markedet og får succes, så spørgsmålet er, hvordan BIBSTREAM får succes i konkurrencen med bl.a. YouTube. Nøglen til succes ligger i, at alle danske biblioteker støtter op om projektets idé med at få dokumenteret, digitaliseret og streamet såvel egne aktiviteter som lokalhistorisk materiale og gjort det tilgængeligt for alle på BIBSTREAM. Denne opfordring er hermed givet videre.

BIBSTREAM er et udviklingsprojekt støttet af Biblioteksstyrelsens Udviklingspulje for folke- og skolebiblioteker, og bag projektet står bibliotekerne i København, Århus, Randers, Herning og Viborg.

BIBLIOTEKSLEDERMØDE 2007

NÆSTE ÅRS BIBLIOTEKSLEDERMØDE AFHOLDES DEN 11. OG 12. NOVEMBER PÅ HOTEL NYBORG STRAND

23 Ting: Kompetenceudvikling i det nye internet

Internettet har bevæget sig fra et sted, hvor man primært kunne søge information og sende e-mails, til at være stedet for nye sociale digitale fællesskaber.

Amerikansk læringskoncept

De gamle funktioner er der stadig, men det er de nye, der fylder i udviklingen. Fokus har flyttet sig fra de redigerede, kontrollerede websites, hvor indholdet er det bærende, til de digitale fællesskaber, hvor sammenhængen og det at kunne bidrage er vigtigst. Samlet kalder vi det nye internet web 2.0, hvor relationerne mellem brugerne ikke bare er vigtige, men fundamentale.

I bibliotekerne skal vi forholde os til det nye internet, til web 2.0. Det vil være katastrofalt for vores fremtid, hvis bibliotekerne bliver opfattet som de, der var med til og med databasesøgninger og netbaserede kataloger, men som stod af dengang nettet for alvor blev socialt.

Det var en erkendelse som denne, der dannede baggrund for, at en gruppe danske biblioteksfolk på studietur i USA i sommeren 2006 tog det amerikanske læringskoncept, *23 Things*, om de sociale teknologier med sig hjem.

70 % leger med

Bibliotekerne i København, Randers og Herning tog som de første konceptet i anvendelse i Danmark. Det amerikanske *23 Things* blev til danske *23 Ting*. 23 læringspunkter alle med relation til web 2.0. Bibliotekerne organiserede i fællesskab et undervisningsforløb, hvor med-

arbejderne arbejdede synkront med 1-2 nye teknologier for hver uge i fire måneder hen over sommeren 2007. Indlæringen byggede dels på selv læring og leg, og dels på, at de der kan, hjælper de andre. Simpelt men effektivt.

I alle tre biblioteker var deltagelse frivillig, og alle tre nåede en deltagelse på omkring 70 %. Ved ugentlige blogindlæg blev deltagerne præsenteret for nye web 2.0 funktioner, som de skulle prøve og ikke mindst lege med. Indledningsvis oprettede alle en personlig blog og fik en Google-konto. Bloggen fungerede i hele læringsforløbet som den enkeltes digitale 'kladdehæfte'. Her registrerede de, hvad de havde lært, fortalte om oplevelser med de digitale netudfordringer og ikke mindst åbnede op for kollegers og projektledernes kommentarer og opbakning.

Temaer i 23 Ting

Læringsforløbet var koncentreret om:

Weblogs med Blogger og Technorati som værktøjer, RSS-feeds med GoogleReader og Netvibes, Google Docs som samarbejdsværktøj, instant messaging til chat, podcasts og Vod:pod til distribution af lyd og video, Second Life, Skype, wiki'er, personaliserede radioer, samt delingstjenester som YouTube til video, Del.icio.us til bookmarks, LibraryThing til bøger og Flickr til fotos. I de fleste tilfælde har der været lagt op til, at deltageren leger med flere forskellige tjenester inden for et område og finder sin egen favorit.

Holdningsskifte hos medarbejderne

Cirka halvdelen af de, der startede, gennemførte helt eller næsten helt. Succesen skal imidlertid ikke måles på gennem-

førelsesprocenten. For *23 Ting* er ikke et kursus, der gennemføres, men en proces, der sættes i gang på arbejdspladsen og hos den enkelte medarbejder. Læringsforløbet har været en øjenåbner for mange omkring web 2.0 og har helt sikkert også flyttet mange rent holdningsmæssigt i forhold til deres vurdering af det sociale net som en central vidensressource og kommunikationsplatform. Dette holdningsskifte hos majoriteten af personalet har givet nye strategiske muligheder for bibliotekerne.

Om man kalder det *23 Ting* eller noget andet er ligegyldigt. Derimod er det ikke ligegyldigt om bibliotekerne hurtigt opkvalificerer deres medarbejdere til at kunne agere i det nye sociale internet. Bibliotekerne skal ud og blande sig aktivt i de nye communities, tilføre dem kvalitativt vidensindhold, hoste nogle af dem og hurtigst muligt tænke brugergenereret indhold og community-dannelse ind i de netjenester og digitale ydelser, de leverer. Det sociale net kræver deltagelse og engagement, og afklaringen af bibliotekernes rolle i den forbindelse er vigtig. Området udvikler sig så hurtigt, at bibliotekerne ikke kan vente med at agere til efter de tunge og teoretiske diskussioner og årelange projektforbøb, vi er så gode til i faget. Der er derimod brug for, at der testes muligheder, arbejdes i beta-versioner og deles erfaringer bibliotekerne imellem.

Udførlig beskrivelse af indholdssiden i 23 Ting findes i artiklen:

Kalle Nielsen: 23 ting – lærer legesucces! in Referencen 2007:2 med flg. URL: www.kortlink.dk/4dxx

Ind i kampen

De sociale medier – populært kaldet web 2.0 – vinder indpas overalt og vil sandsynligvis ændre bibliotekernes praksis ligeså radikalt som internettets gennembrud har gjort. Det er nu, bibliotekerne skal ind i kampen og finde deres plads i fremtidens videnssamfund. Spørgsmålet er bare hvordan.

Med projekt Brugernes Bibliotek er Roskilde Bibliotekerne netop nu i gang med at undersøge, hvilken rolle bibliotekerne skal satse på i fremtiden. Meget tyder på, at vi skal gennem en omfattende forandringsproces, hvis vi vil bevare vores position. Vi skal turde give afkald på vores autoritet og acceptere den digitale verdens præmisser. Til gengæld får vi et bibliotek, der er gearret til konstant at reagere på nye trends og krav. Og kort fortalt er det dét, brugerne vil have.

Opgiv autoriteten

Bibliotekernes situation er langt fra enestående. Faktisk kan vi lære meget af at se på, hvordan andre institutioner har overlevet – og tilmed draget fordel af – det seneste års teknologiske udvikling. Tag for eksempel avisbranchen. Da læserne selv fik mulighed for at sende nyheder ud via blogs og billeddelings-sites blev journalistens autoritet og monopol på nyhedsformidling alvorligt udfordret.

Men i dag lægger mange medier selv deres artikler ud på nettet, så enhver kan kommentere på dem. Flere distribuerer sågar brugerdrivne nyhedsblogs. Branchen har slækket på sin autoritet og definerer i dag sig selv som medie for nyheder – ikke som en alvidende autoritet.

Vi skal ændre 'mindset'

Ligesom avisbranchen er bibliotekerne nødt til at drage fordel af vilkårene i den digitale verden. Her giver det ikke mening med gennemkontrollerede systemer og fuld kontrol over data. Tværtimod ser man på nettet konstant nye tiltag lanceret i testudgaver – de såkaldte betaversioner. Det interessante er, at folk faktisk accepterer dette som en nødvendig præmis for, at nye og bedre muligheder kan udvikles.

Vi er nødt til at gøre op med traditionen for omfattende og langsommelige udviklingsplaner og maksimal kontrol og perfektion. Vi skal grundlæggende ændre vores 'mindset', der selv i 2007 mange steder bygger på, at kartotekskortet er vores vigtigste redskab til videnstyring!

Satsning på it-ressourcer

I stedet for at fokusere på samlingen, skal vi betragte det fysiske bibliotek som et supplement til det digitale. På den måde kan vores service være dér, hvor brugerne er, når de har brug for os. Det indebærer, at bibliotekerne skal opprioritere it-ressourcerne. Hvis vi skal tage konsekvensen af brugernes behov og forbrugsmønstre, skal ressourcerne som minimum fordeles med 50 procent til digital drift og udvikling på bibliotekerne.

Det er her vores styrke og fremtid ligger – ikke i udvikling af samling og materialepleje.

Forandring og nye roller

Et andet indsatsområde bør være at udvikle tværfaglige organisationer. Bibliotekaren, som vi kender ham i dag, vil snart være overflødig. I stedet vil der være brug for helt nye kompetencer, som vi kun kan udvikle i tværfaglige organisationer.

Vi skal gøre op med 'enigheds-idealet'. Den konsensuskultur, der præger bibliotekerne, skaber sikker drift af det nuværende bibliotek. Men den gør vores arbejde langsommeligt og forhindrer, at vi kan eksperimentere og bruge fejl og ikke-succes til at udvikle og skabe fremdrift.

Handling i tide

De kommende år vil stille store krav til bibliotekernes ansatte. Ingen tvivl om det. Men hvis projektet skal lykkes, så er det afgørende, at bibliotekslederne og andre beslutningstagere fører an.

Med web 2.0 er kampen om de sikre pladser i fremtidens videnssamfund atter fløjtet i gang. Den kommende tid vil vise, om bibliotekerne gik ind i kampen tids nok til at få en plads.

Brugernes Bibliotek er støttet af Biblioteksstyrelsens Udviklingspulje for folke- og skolebiblioteker.

Læs mere på roskildebib.dk/brugernesbibliotek. Følg desuden med på Voresbibliotek.dk, hvor brugerne kommer med deres bud på fremtidens bibliotek.

Leif Andresen

Bibliotek.dk: Brugerundersøgelsen september 2007

Der er i slutningen af september gennemført en brugerundersøgelse på bibliotek.dk. Undersøgelsen viser stor tilfredshed blandt brugerne: 4.700 personer har besvaret mindst ét spørgsmål, og ca. 4.000 har besvaret alle spørgsmål. Derudover er der kommet 1.700 kommentarer på seks åbne spørgsmål. Brugerundersøgelsen var åben for besvarelse i perioden den 14. september til den 5. oktober 2007 og blev annonceret via pop-up på forsiden, nyheds-mail samt blogpost.

Rapporten om brugerundersøgelsen er offentliggjort på www.bs.dk og www.dbc.dk.

Brugsmønstre

Den samlede vurdering af bibliotek.dk er 90 % Meget God eller God og 9 % Nogenlunde. I forhold til den tilsvarende 2006-undersøgelse er der sket en vis udjævning. Overvægten af kvinder er blevet lidt mindre og aldersspredningen viser forholdsmæssigt lidt flere ældre og lidt færre unge.

Brugerne er trofaste: 43 % bruger bibliotek.dk mindst en gang om ugen og yderligere 38 % mindst en gang om måneden. Af svarene fremgår, at over 90 % bruger bibliotek.dk til at søge efter bøger og lidt under halvdelen til at søge efter artikler henholdsvis musik.

Det er en succeshistorie, når 11 % regelmæssigt bruger bibliotek.dk til at søge noder. Det samme kan ikke siges, når 10 % regelmæssigt bruger bibliotek.dk til at søge efter internetsider – her ligger et potentiale, som ikke bliver brugt fuldt ud.

Brugernes kommentarer

Selvom brugerne er tilfredse med bibliotek.dk, har de rigtig mange forslag til yderligere faciliteter og muligheder. Blandt de 1.700 kommentarer er en lang række konkrete ønsker, som indgår i både løbende mindre justeringer og i forbedringen af det kommende års udvikling.

En interessant detalje er reaktionerne på et spørgsmål om yderligere oplysninger i posterne eksemplificeret med 'ratings fra anmeldelser og andre brugere'. De fleste forholder sig til 'professionelle' anmeldelser og kommentarerne om anmeldel-

ser. Ratings m.v. fra andre brugere fordele sig jævnt mellem det begejstrede og det afstandstagede.

I rapporten er en række citater af brugerkommentarer. Citaterne repræsenterer ikke den gennemsnitlige kommentar. Der er også lagt vægt på originalitet og underholdningsværdi.

Mangler og fejlkilder

Netundersøgelser har – som alle andre metoder – nogle mangler. Generelt er hyppige brugere tilfredse brugere, og IT-vante brugere er mere tilbøjelige til at svare på netundersøgelser end andre. Undersøgelsen stod kun på i knap tre uger, derfor er den lejlighedsvis bruger ikke så godt repræsenteret.

Brugerundersøgelsens målgruppe er ikke biblioteksansatte, men der er alligevel biblioteksfolk, som har svaret på undersøgelsen. Der var et indlæg på profblog.bibliotek.dk for at forebygge dette, men det kan næppe helt undgås. Bibliotekssektoren har andre muligheder for at give deres mening til kende og få indflydelse på udviklingen, bl.a. ved deltagelse i høringen af udviklingsplanen i bibliotekssektoren i november måned og kommentarer på profblog.bibliotek.dk.

Konklusion

Brugerundersøgelsen viser, at der er stor tilfredshed med bibliotek.dk blandt brugerne og at bibliotek.dk tydeligvis er 'vænedannede'. Der er også et stort engagement blandt brugerne, hvilket de mange ideer og forslag til videreudvikling vidner om.

Videnskab.dk

Danmarks nye forskningsportal

Primo 2008 lanceres internetportalen videnskab.dk. Videnskab.dk bringer daglige nyheder og gode historier om dansk forskning, rettet mod et ungt publikum. Målet er at skabe bredere forståelse i befolkningen for, at forskning og udvikling er en grundsten i vores vidensamfund og har afgørende betydning for demokrati, velfærd og kultur.

Desuden skal videnskab.dk skabe mere opmærksomhed om forskningsinstitutionerne og give børn og unge en oplevelse af, at forskningsverdenen er en spændende uddannelses- og arbejdsplads.

Baggrunden

De indledende øvelser til portalen blev taget i 2004, da en tænketank under Videnskabsministeriet anbefalede, at der blev etableret en internetportal med samlet indgang til information om dansk forskning. Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbiblioteks (DEFF's) komité for e-publicering igangsatte herefter et forprojekt med det formål at fremsætte et idéoplæg til en dansk forskningsportal. Det er selvsamme arbejdsgruppe – der dengang blev nedsat på Danmarks Tekniske Videncenter (DTV) under ledelse af direktør Annette Winkel Schwarz – som i dag er ansvarlig for at implementere portalen. Med i arbejdsgruppen er i dag desuden DR og Experimentarium.

Selve portalen

Konceptet for videnskab.dk er i store træk hentet fra det norske forskning.no, der i fem år med stor succes har fortalt nordmændene om videnskabens fremskridt og udfordringer. Tilsvarende forskningsportaler findes i lande som Holland, Tyskland, Schweiz m.fl. og der er derfor god grund til at antage, at en dansk pendant også vil kunne finde et stort og trofast publikum.

For at finpudse konceptet og give portalen et dansk præg, har udviklingsgruppen desuden afholdt en række fokusgruppeundersøgelser samt været i tæt samarbejde med flere afdelinger i DR, herunder programudviklingsafdelingen. DR står desuden for såvel designet som for den tekniske udvikling af selve sitet. Sitet er baseret på content management systemet Composite.

Udviklingen af portalen er delt i to faser:

- fase 1 (den igangværende fase) hvor version 1 udvikles med basisfunktionaliteter.
- fase 2 hvor version 2 udvikles med mere specielle elementer rettet mod de unge – såsom 'Brugernes site' (hvor brugerne skal interagere med sitet og hinanden), videnskabs-Wiki, blogs, avancerede quizzes etc.

Sitet bliver i øjeblikket testet både teknisk og indholdsmæssigt. Der er desuden planlagt en brugervenlighedstest i december 2007, inden vi går videre med udviklingen af version 2. Sitet vil blive lanceret, når version 1 er færdigtestet, og portalen har en kritisk masse af indhold.

Redaktionen

1. januar 2008 starter Vibeke Hjortlund som ansvarshavende redaktør for portalen. Vibeke Hjortlund kommer fra en stilling som chefredaktør for Version 2 – Ingeniørens net- og papirbårne medie om IT. I øjeblikket sidder en midlertidig redaktion, bestående af videnskabsjournalister fra Danmarks Tekniske Universitet (DTU), Experimentarium og DR, og udvikler indhold til portalen. Det primære fokus er på at finde den endelige form på nyheder, temaer og portrætter.

Det er tanken, at portalens nyheder både skal skrives af redaktionen og de deltagende partnere og universiteter, men redigeres efter almindelige journalistiske retningslinjer af en uafhængig redaktion. På den vis skabes en nyhedsstrøm, som er interessant for både de almindelige læsere og for journalister på aviser, radio

og tv, der kan viderebringe de mange gode historier, som dansk forskning rummer. Redaktionen er desuden i dialog med redaktionen på den norske pendant forskning.no omkring udveksling af indhold, et samarbejde vi forventer os meget af.

Finansiering og bestyrelse

Portalen finansieres i udviklingsperioden af midler fra DEFF, Forsknings- og Innovationsstyrelsen, Det strategiske forskningsråd, Det Frie Forskningsråd og Kulturministeriet. Videnskab.dk er på finansloven med et beløb på 2,5 mio. kroner pr. år i tre år, som – hvis Finansloven vedtages – vil dække basisudgifterne. Desuden er det forventningen, at der kan hentes yderligere finansiering fra fonde.

Portalen er organiseret ved en bestyrelse bestående af formand Kirsten Drotner, professor på Syddansk Universitet; Gitte Agerhus, kontorchef i Forsknings- og Innovationsstyrelsen; Lars Qvortrup, rektor på Danmarks Biblioteksskole; Bo Öhrström, vicedirektør i Biblioteksstyrelsen; Katherine Richardson, prodekan på Københavns Universitet; Kim Schrøder, professor på Roskilde Universitetscenter og Ask Agger, direktør for Zentropa Interaction. Desuden indgår som observatører Annette Winkel Schwarz, udviklingsdirektør på DTU; Asger Høeg, direktør for Experimentarium samt Søren-Mikael Rasmussen, chef for DR aktualitet og videnskab.

Lone Hansen

Rapporter

Rapporter modtaget i perioden 16. august 2007 – 21. november 2007

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

Forever young - folkebibliotekerne i en senmoderne virkelighed

Tilskudsmodtager: Køgebibliotekerne
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005:
kr. 389.880

(Borger) Dialog over broen

Tilskudsmodtager: Frederikssund Bibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005:
kr. 200.000

En fælles fremtid i balance

Tilskudsmodtager: Næstved Bibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.06.2005:
kr. 200.000

Penalhus – andet end blyanter

Tilskudsmodtager: Nørrebro Bibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005:
kr. 256.000

Community Center Gellerup

– med fokus på nydanskere
Tilskudsmodtager: Århus Kommunes Biblioteker, Lokalbibliotekerne

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004:
kr. 532.960

Den kulturelle rygsæk

Tilskudsmodtager: Herlev Bibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003:
kr. 243.380

Snehvide og de syv dværge

Tilskudsmodtager: Nykøbing Falster Centralbibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.06.2005:
kr. 595.160

Biblioteker for børn i Danmarks bedste børneby

Tilskudsmodtager: Fredericia Bibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2006:
kr. 100.000

Udvikling af koncept for ledelsesformer i kombibiblioteker

Tilskudsmodtager: Århus Kommunes Biblioteker
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003:
kr. 687.400

Nyt bibliotek – nye muligheder

Tilskudsmodtager: Kjellerup Bibliotek

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003:
kr. 125.000 og 1.11.2004: kr. 300.000

Musikbibliotek.dk – redesign og nyudvikling

Tilskudsmodtager: Gentofte bibliotekerne
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003:
kr. 510.000

Det bedste fra to verdener - Bibliotekerne i Rudersdal

Tilskudsmodtager: Birkerød Bibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005:
kr. 190.000

Nye samarbejder i en helt ny kommune!

Tilskudsmodtager: Dronninglund Kommunes Bibliotek (Brønderslev Bibliotek)
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005:
kr. 114.000

Mit bibliotek - personlig biblioteksservice på nettet

Tilskudsmodtager: Århus Kommunes Biblioteker
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004:
kr. 2.037.000

UDVIKLINGSPULJEN FOR FOLKE- OG SKOLEBIBLIOTEKER

Indkomne ansøgninger den 1. november 2007:

Indsatsområde

	Antal	Søgt i alt
<i>Bibliotekets rolle som demokratisk væksthus</i>	8	4.408.537
<i>Bibliotekets rolle som kulturmødested</i>	6	1.553.915
<i>Bibliotekets rolle som støtte til den danske vidensstrategi</i>	4	2.264.708
<i>Etablering af adgang til digitalt indhold</i>	7	4.585.000
<i>Fremtidens bibliotekstilbud til børn</i>	18	6.278.720
<i>Frie forsøg</i>	29	14.445.755
<i>Skolebiblioteket</i>	15	3.801.552
I alt	87	37.338.187

Jonna Holmgaard Larsen

KOORDINERET MARKEDSFØRING AF BIBLIOTEKERNE

Biblioteksstyrelsen har i det seneste år arbejdet med projektet *Koordineret markedsføring af bibliotekerne*. Efter drøftelser med KL og Undervisningsministeriet er det nu besluttet, at der iværksættes et forprojekt, og såfremt dette falder tilfredsstillende ud, vil et egentligt projekt blive gennemført. Projektet finansieres via tilbageførte og ikke-forbrugte midler fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker frem til og med 2007. Biblioteksstyrelsen vil snarest tage initiativ til etablering af en følgegruppe, som vil rådgive

om projektet. Biblioteksstyrelsens direktør Jens Thorhauge vil deltage i denne gruppe, og Biblioteksstyrelsen vil udpege en projektleder for gruppen. I skrivende stund er der endnu ikke truffet beslutning om, hvem det bliver.

Lone Hansen

BRUGERSEGMENTERET MARKEDSFØRING AF BIBLIOTEK.DK

I regi af bibliotek.dk er der udarbejdet et projekt: *Brugersegmenteret markedsføring af bibliotek.dk*, som Biblioteksstyrelsen nu også beder Dansk Biblioteks-Center A/S om at iværksætte. Projektet gennemføres ligeledes inden for rammerne af tilbageførte og ikke-forbrugte midler fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker frem til og med 2007. Yderligere oplysninger om projektet kan findes på www.bs.dk og fås ved henvendelse til undertegnede på lea@bs.dk.

Leif Andresen

NETBIBLIOTEKER

Koordinationsgruppen for netbibliotekerne har besluttet, at der skal ansøges om drifts- og udviklingstilskud for 2008. Den 15. oktober 2007 var der ansøgningsfrist, og der er indkommet 22 ansøgninger i alt. Det samlede ansøgte beløb er kr. 12.766.954.

Det fordeler sig med kr. 8.700.354 til drift og kr. 4.066.600 til udvikling. Koordinationsgruppen har afsat kr. 4.000.000 til drift og kr. 6.000.000 til udvikling.

Ansøgningerne vil blive behandlet på koordinationsgruppens møde den 4. december 2007, og svar til ansøgerne udsendes hurtigst muligt herefter.

René Olesen

DEFF-ANSØGNINGER

Den 19. november blev der afholdt DEFF-styregruppemøde i Århus.

DEFF-sekretariatet modtog 27 ansøgninger til behandling på styregruppemødet. De var fordelt med fire inden for programområdet Arkitektur og Middleware, 11 inden for programområdet Informati- onsforsyning, tre indenfor programom- rådet Mødet med Brugeren, tre indenfor programområdet Nye Institutioner og seks ansøgninger udenfor programområ- derne.

DEFF-sekretariatet forventer at udsende svar til ansøgerne senest primo december 2007.

René Olesen

DEFF TIL NORDISK MØDE I HELSINGFORS DEN 6. SEPTEMBER

Finland var i år vært ved det nordiske li- censemøde. Der var denne gang deltagere fra Norge, Sverige, Finland og Danmark. Fra Danmark deltog Kirsten Due, Janne Vendt og Anette Schneider.

Hvert land gav en opdatering på aktivite- ter og status på licensområdet, herunder pris- og fordelingsmodeller, titler (der skifter forlag), fusioner samt andre gode licensrelevante emner.

Anette Schneider

DEFF KONSORTIEDAG

Den 13. september afholdt DEFF's licens- enhed den årlige konsortiedag. Den blev i år afholdt på Tietgen Kompetencecen- ter i Odense. Ca. 90 deltagere fra hele landet deltog i arrangementet.

Dagen blev indledt med status på licensområdet, dels ved Janne Vendt, DEFF, dels ved de to formænd for licensgrupperne Anna Mette Morthorst fra Licensgruppen for Universitets- og Forskningsinstitutionerne og Karin Lodberg fra Licensgruppen for Uddannelsesbiblioteker.

Herefter blev der givet en status på de fire programområder:

- Mødet med brugeren ved Tina Pipa
- De små institutioner ved Niels Jensenius
- Systemarkitektur og Middleware ved Jakob Heide Petersen
- Informationsforsyning ved Jakob Heide Petersen.

Efter frokost blev der gennemført tre workshops:

- Markedsføring ved Susanne Hede-gaard, Chili Group
- E-bog.dk ved Jesper Holm, Ebog.dk
- DEFFNet og fjernadgang ved Morten Andersen, DEFF.

Som sidste punkt på dagen fortalte Stine Stavnsager Larsen om Web 2.0 og de tanker, de har gjort sig i Roskilde.

De enkelte præsentationer er tilgængelige på deff.dk

*Anette Schneider, Kirsten Due
og Janne Vendt*

NORDBIB-PROJEKTER

Nordbib har i løbet af 2007 givet tilsagn om bevilling til fire banebrydende projekter under henholdsvis Work Package 2 og 3. Nærmere orientering om projekterne og deres udvikling kan følges på Nordbib.net.

Projekterne:

- *Networks and knowledge dissemination in Nordic Asian Study Institutions* har fokus på udviklingen af et nordisk digitalt OA-arkiv – AsiaPortal. Udviklingen sker i samarbejde med eksisterende nordiske og europæiske portaler. Intentionen er at skabe adgang til nordisk asiatisk forskning og herunder forstået: videnskabelig forskning og information såvel som integrerede online services. Disse services skal understøtte OA-publicering, -udbredelse og videnskabelig kommunikation for de nordiske asiatiske forskningsmiljøer og vil indbefatte de asiatiske alfabetter samt licenser.

- *An e-print archive for Nordic arts and humanities* handler om nordiske forsknings- og videnskabelige netværk inden for humaniora. Projektet vil implementere en infrastruktur, der faciliterer adgangen til og synliggørelsen af forskning i de nordiske sprog. Dette projekt kan komme til at udgøre basis for et fremtidigt internationalt e-print arkiv for de humanistiske videnskaber, der strækker sig ud over de nordiske grænser – svarende til arXiv.org.

- *Aiding Scientific Journals towards Open Access Publishing* adresserer OA-publiceringen af videnskabelige tidsskrifter. Pro-

jektet omfatter både overførslen af de eksisterende tidsskrifter til en OA-version, såvel som støtte til de førende forskere på universiteter, der ønsker at udvikle nye OA-tidsskrifter. Det primære formål er at tilbyde information vedrørende og værktøjer til OA-publicering til redaktionskontorerne hos de universitetsbaserede tidsskrifter. Projektet er organiseret i seks arbejdsgrupper, der hver især tager udgangspunkt i de forskellige aspekter inden for OA-publicering set fra et know-how-perspektiv.

- *Development of Information Environment Architecture for Nordic Countries* fokuserer primært på udbredelsen og langtidsbevaringen af nordisk videnskabelig information. Gennem udvikling, distribution og implementering af standarder vil den indbyrdes kompatibilitet blive styrket mellem de nordiske digitale biblioteker, universitetsarkiver og organisationer, der arbejder med OA-publicering. Resultatet på nordisk niveau vil blive en fælles praksis, kurser, instruktioner og implementeringsvejledninger til relevante OA-publiceringsstandarder. Projektet bygger på eksisterende nordisk tværfaglig ekspertise og igangværende initiativer for at til sikre en effektiv videndeling.

Den 1. oktober udsendte Nordbib desuden et projektkald under fokusområdet *Policy and Visibility* (Work Package 1).

Deadline for modtagelsen af ansøgninger var den 1. december. Ansøgningerne skal vedrøre initiativer, der har med Open Access og synlighed at gøre. Der er også krav om fællesnordiske initiativer, som kan føre til udbredelsen af viden om OA

og e-publicering og som er baserede i både biblioteks-, universitets- og forskerkredse.

Gitte Krejbich

RFID MØDE

Den 21. september blev der holdt møde i ISO TC46/SC4/WG11 RFID in libraries i London. De danske medlemmer er Tommy Schomacker, Dansk BiblioteksCenter og Leif Andresen (convenor). Det afgørende spørgsmål var kodning på taggen i en international standard. Der blev opnået enighed om en model, hvor standarden deles i tre:

- ISO 28560-1 om datamodel og generelle forhold
- ISO 28560-2 om kodning efter ISO 15962 (en kompleks men fleksibel metode)
- ISO 28560-3 om kodning i et enkelt fastlængeformat. RFID-tags udformet efter DS/INF 163 (også kaldet "Den dansk datamodel") vil opfylde ISO 28560-3.

Leif Andresen

EDLNET – EUROPEAN DIGITAL LIBRARIES THEMATIC NETWORK OF PARTNERS

The Thematic Network er kernen i EDLnet-projektet, som er finansieret under Europa Kommissionens eContentPlus program. Projektformålet er at bringe nøglepersoner og -institutioner inden for bevaring af kulturarven i de europæiske lande sammen for at forberede udvikling af en funktionsdygtig service for European Digital Library. Der var kick-off møde

den 12.-13. september 2007 i Den Haag på National Library of the Netherlands, hvor Erik Thorlund Jepsen deltog som repræsentant for NAPLE og undertegnede deltog som repræsentant for Biblioteksstyrelsen.

Undertegnede deltager ligeledes som ekspert i Work package 2 'Technical and Semantic Interoperability', som skal specificere den tekniske løsning for formidling af en digitalisering af den europæiske kulturarv. Der skal præsenteres en mockup ved European digital library International Conference den 31. januar til 1. februar 2008 i Frankfurt am Main. Work package 2 har holdt møder den 14. september, den 1. til 2. november 2007 og holder endvidere møde den 4. til 5. december 2007.

Leif Andresen

ICOLC 2007

ICOLC (International Coalition of Library Consortia) konferencen blev i år afholdt i Stockholm fra den 1. til 3. oktober. Der var ca. 130 deltagere fra 35 lande. Konferencen er én af de vigtigste for licens-administratorer.

Som sædvanlig var der mange spændende og lærerige indlæg. Blandt de mest spændende indlæg var et oplæg fra Lund omkring e-science, Open Access (OA), journal info og DOAJ. Journal Info er hjælp til forskerne omkring valg til tidsskriftpublicering. Den indeholder bl.a. oplysninger om alternative OA-tidsskrifter.

Der var ligeledes interessante oplæg omkring society publishers og transfer-pro-

blematikken. Transfer er på vej med en standard omkring tidsskrifter, der skifter forlag.

Danmark var selvfølgelig også på talerstolen ved Anette Schneider, der holdt et godt og aktuelt oplæg om fusioner på universitets- og professionshøjskoleområdet. Oplægget blev modtaget med stor interesse, idet flere lande har lignende fusioner i vente.

Det var tre spændende og lærerige dage, som har givet inspiration til det fremtidige licensarbejde.

Janne Vendt

IFLA EUROPÆISK KONFERENCE

Det europæiske møde, som fandt sted den 8. til 9. oktober 2007 i Madrid, havde til formål at opstarte arbejdet hen mod en verdenskonference i 2009 eller 2010 med temaet Informationskompetence og livslang læring. Initiativerne er sat i gang af IFLA i et samarbejde med UNESCO og NFIL efter et møde på Bibliotheca Alexandrina i november 2005. Rapporten fra dette møde omkring informationskompetence og LLL kan ses på: <http://www.ifla.org/III/wsis/High-Level-Colloquium.pdf>.

Den europæiske del bliver ledet af Christina Tovoté fra Stockholms Universitets Bibliotek, og gruppen består af medlemmer fra 14 europæiske lande.

Kirsten Due

KNOWLEDGE EXCHANGE NATIONAL LICENSING TENDER

Knowledge Exchange, som er et samarbejde mellem SURF, JISC, DFG og DEFF, udsendte i februar måned et EU-bud indenfor licensområdet. Det resulterede i 22 bud fra forskellige udbydere. Efter en interview-runde med ti udvalgte forlag, blev der i slutningen af juni udsendt en anden udbudsrunde.

Ni ud af ti mulige forlag svarede tilbage. De fire lande har efterfølgende været igennem først en national vurdering af de indkomne forslag, hvorefter landene sammen vurderede forslagene. Der var stor enighed landene imellem, og den fælles vurdering resulterede i, at forslag fra fem forlag blev udtaget med henblik på indgåelse af aftaler.

Disse fem forlag var alle inviteret til dialog-møde i London mandag den 19. november. Alle fem forlag blev først orienteret om selve projektet, om processen, om det fremtidige arbejde og hvordan de nu skal videre ud i de enkelte lande. Efterfølgende var der møde med hvert enkelt forlag, hvor der var mulighed for dialog – men ikke forhandling. Der blev stillet en række opklarende spørgsmål, og disse vil der foreligge svar på medio december, hvor gruppen bag Knowledge Exchange-udbuddet mødes igen. Så snart der er indgået aftale med de fem forlag (framework agreement), vil de fem bud blive udsendt via de respektive landes normale kanaler for licensudbud. Dette forventes at ske ca. den 1. marts 2008.

Anette Schneider

Bogen i et nyt medielandskab er den niende publikation i rækken af udgivelser fra Læselyst-kampagnen. Publikationen behandler børns mangfoldige mediebrug og giver eksempler på, hvordan en række medier kan anvendes til at stimulere børns læselyst. *Bogen i et nyt medielandskab* udkom i oktober og er tilgængelig på www.bs.dk.

Kilder til læselyst er den tiende og afsluttende udgivelse i Læselyst-serien. Publikationen præsenterer eksempler på Læselyst-aktiviteter og rummer forslag til nye vinkler, der kan styrke læselystindsatsen. *Kilder til læselyst* er publiceret i november og kan hentes på www.bs.dk.

Scandinavian Public Library Quarterly nr. 4 er udsendt i december. Bladet har denne gang fokus på "Branding the library", og en række eksempler på nordiske bibliotekers indsats for nye markedsføring af folkebiblioteker gennemgås.

Bladet kan hentes på www.splq.info, hvor der også kan tegnes abonnement på den trykte udgave.

Abonnementet er gratis.

Bliv opdateret! Få Nyt fra Biblioteksstyrelsen bragt til døren fire gange om året

Nyt fra Biblioteksstyrelsen udkommer kvartalsvis og introducerer sagligt og nøgternt til problemstillinger, resultater, projekter og andet af principiel betydning for bibliotekssektoren.

Redaktionen er stram med respekt for læsernes tid, og det er et mål, at man på ti minutter skal kunne orientere sig om hvad der er væsentligt i Biblioteksstyrelsens ansvarsområde p.t.

Gratis abonnement kan tegnes på www.bs.dk/nytfrebs

Biblioteksstyrelsens *Beretning til Ledermødet 2007* kan hentes på www.bs.dk.

Beretningen er struktureret med ni temaer, der følger Biblioteksstyrelsens strategiske indsatsområder.

Cand.scient.pol. *René Birkemark Olesen* er tiltrådt stillingen som leder af sekretariatsfunktionen i sekretariatet for DEFF.

Bibliotekar *Kirsten Due* er tiltrådt stillingen som leder af licensenheden i sekretariatet for DEFF.

Mag.scient.soc. *Jens Cederskjold* er ansat som HR-chef i Ledelsessekretariatet fra 1. oktober 2007.

Ekspeditionssekretær *Hanne Ager Carlsen* er fratrådt sin stilling i Biblioteksafgiften.

Revisor *Dorthe Skyum Hansen* er ansat som regnskabschef i Ledelsessekretariatet fra 1. december 2007.

Cand.jur. *Christian Søndergård Christensen* er ansat som konsulent i Udviklingsafdelingen (R&U) fra 1. december 2007.

Cand.it. *David Simonsen* er ansat som konsulent i Udviklingsafdelingen (DEFF) fra 1. januar 2008.

Chefkonsulent *Lone Hansen* fratræder sin stilling i Bibliotekspuljer med udgangen af februar 2008.

Afsender
Biblioteksstyrelsen
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V.

